Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIхкета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дене ◆ ЕРА, 21 МАРТ, 1985 ШУ. ◆ № 34 (7069). ◆ Мах 3 кеп.

40

Яхьа дневник

ЦхьоалагIча квартале шин бетта толаме къахьнйгад тха совхоза хьайбаш леладераша. ДIадахача шера цу юкъа йоаккхаш хинначунца нийсйича укх шера хIара кхоабача Iаттагара 141 килограмм шура дукхагIа яьккхай. Из Малгобенски районе эггара лакхагIа хьонхам ба.

Юкъера лаьрхIача хIанз хIара кхоабача Iаттагара дийнахьа 9,4 килограмм шура йоаккх цар.

Царна юкъе яьржача социалистически яхье эггара хьинарегIа къахьег Исаева Лисес. ХIара ше хьожача Iаттагара дийнахьа 13,3 килограмм шура йоаккх цо. 11,1 килограммага дIакхаьчай Дачаева Аминат. 10,9 килограмм шура йоаккх Хамхоева Мовлатхана.

Хьинар ца кходеш болх бу скотникаша а. ХIаьта царна юкъе къаьстта белгалбаьннаб ДачаевгIар Имрани Гайтуки.

ХIанз юкъера лаьрхIача хIара дийнахьа пачхахьалкхенга цхьа тони гаргга шура йохк ферма коллективо. Диза долаш хьайбаш Iангара а доахаш тешшаме лард еллай нарарча шера планаши тIанйца декхараши толаме кхоачашдара.

А. БАРАХОЕВА,
Малгобенски района «Алханчуртский» совхоза керттера экономист.

БархIазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета хьалхара сесси

Селхан Грозне хилар бархIазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета цхьоалагIа сесси. Лакхехьарча Совета партийни группон старейшинай Советон тIадиллaрагIа къамаьл даьча депутата **А. М. Котиева** еннача предложенегIа сесси хьайнйллар къаьнабарех волча депутата **Л. Захаева.**

Депутаташа йист ца хулаш цхьа минут яккхарца сий деш дагалаьцар кхелха Коммунистически партеи Советски пачхахьалкхени, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойн болама гIорваьнна деятель Константин Устинович Черненко.

Цул тIехьагIа депутата Л. Захаева еннача, партийни группон старейшинай Советон хьаллаьцача предложенегIа депутаташа массава раьза а волаш НГIАССР Лакхехьарча Совета Председателалла депутат **Х. М. Витушев**, председателa заместителалла депутаташ **А. М. Котиеви Э. Д. Басиниан** хорж.

Сессе ден повестиен балха порядоки чIоагIъю.

Дувца оттаду е дешаш:

1. Лакхехьарча Совета председатели цун заместителаши харжар.
2. Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Мандатни комисси харжар.
3. Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум харжар.
4. Бахача наха деш дола жилищно - коммунальни гIулакхаш тоадара, республика городаш, болхлой поселкаш, юрташ хозъяра даькъера Нохч - ГIалгIай АССР советски боахамеи органий декхарий хьакъехьа.
5. НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдар.
6. Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазара комиссеш вIашагIйохкар.
7. Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совет вIашагIйоллар.
8. Нохч - ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитет вIашагIйоллар.
9. Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьара суд харжар.

Лакхехьарча Совета партийни группон старейшинай Советон тIадиллaрагIа къамаьл даьча депутата И. Т. Сотникова еннача предложенегIа массава раьза а волаш 7 депутатах латта мандатни комисси хорж. Цун председателалла хержав депутат **П. Г. Кащеев.**

Перерыв чакхъяьнначул тIехьагIа депутаташа ладийгIар мандатни комиссе председатела **П. Г. Кащеева** бархIазлагIа хержача Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете хержача депутатий полномочеш тахкарах хьахиннарий хьакъехьа яьча докладага. Мандатни комиссе докладагIа Лакхехьарча Совето соцам тIанйцар йоагI-йоагIача округашка гIолла 1985 шера 24 феврале хержача Лакхехьарча Совета 175 депутата полномочеш Нохч-ГIалгIай АССР Конституце 93 статьяга хьежна къоабальяра хьакъехьа.

Лакхехьарча Совета Президиум харжарах дола дош дувца йолалу сесси. Къамаьл де дош лу КПСС обкома хьалхарча секретара депутата **В. К. Фотеевна.** КПСС обкома бюро цIерагIа цо еннача а Лакхехьарча Совета партийни группон старейшинай Советон хьаллаьцача а предложенегIа массава раьза а волаш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председателалла хорж депутат **Х. Х. Боков.**

Ше лоацца къамаьл деш депутата **Х. Х. Бокова** дег тIара баркал аьлар КПСС обкома, Лакхехьарча Совета депутаташта шийх боккха тешам боларах, дош делар, из боа ца бара дерригa низаш, знанеш, опыт ше тIайохийтаргхиларах.

Лакхехьарча Совето массава раьза а волаш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместителаш, секретарь, членаш хорж.

Сессе председателал деш волчо Iоеш ший цIерагIа енна, Нохч - ГIалгIай АССР Конституцега хьежжан правительство вIашагIйоллaрах дола дош НГIАССР Лакхехьарча Совете дувца оттадарца дувзаденнеи Министрий Совето ший декхараш кхоачаденнаргаш лоархIаши шийгара полномочеш керда хержача НГIАССР Лакхехьарча Совета хьалхашка тIера дIайоахаши хиларах йола Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета заявлени.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча КПСС обкома хьалхарча секретара депутата **В. К. Фотеева** КПСС обкома бюро цIерагIа, Лакхехьарча Совета партийни группон старейшинай Советон хьал а лоацаш, предложени елар юха а Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателалла депутат **М. А. Керимов** хьожаве.

Лакхехьарча Совето массава раьза а волаш Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председателалла хьожавир депутат **М. А. Керимов**, цунна тIадиллар Нохч-ГIалгIай АССР правительства персональни составах йола предложенеш НГIАССР Лакхехьарча Совете хьачулулга. Лакхехьарча Совето НГIАССР правительство вIашагIйоллалца йолча хана Министрий Совета тIадиллад цо ший декхараш кхоачашделга.

«Бахача наха деш дола жилищно - коммунальни гIулакхаш тоадара, республика городаш, болхлой поселкаш, юрташ хозъяра даькъерча Нохч-ГIалгIай АССР советски боахамеи органий декхарий хьакъехьара» дош дувца йолалу Лакхехьара Совет. Доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела **М. А. Керимова.**

Цу дешах лаьца пренеш йолаелча къамаьлаш дир депутаташа: **В. М. Шамардина** — халкъа депутатий Грозненски городской Совета исполкома председатела, **М. М. Тоховас** — Сунженски райбыткомбината портнойс, **В. З. Мельниченкос** — «Грознефтеоргсинтез» яхача производственни объединене генеральни директора, **А. А. Хусаинова** — Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза председатела, **В. Н. Исаевас** — «Грознефть» яхача мехкдаьттеи гази йоахача управлене оператора - коллектора, **У. А. Арсанукаева** — НГIАССР жилищно-коммунальни боахама министра, **А. М. Конева** — «Чечeнингушвино» яхача производственно - совхозни объединене начальника, **И. З. Антипенкос** — Гудермесски локомотивни депо машиниста, **М. А. Зурабова** — халкъа депутатий Назрановски районни Совета исполкома председатела, **С. В. Агашковас** — электрически сетий Грозненски предприяте контролера - монтера, **Т. Д. Албакова** — КПСС Малгобенски горкома хьалхарча секретара, **И. Т. Сотникова** — халкъа депутатий Урус-Мартановски районни Совета исполкома председатела.

Дийцача дешах лаьца шерра соцам тIанйцар Лакхехьарча Совето.

Цул тIехьагIа сесси хьежар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах долча дешага. Доклад йир НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара депутата **Н. Я. Правеньке.** Лакхехьарча Совето Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдир, доаггIаш дола соцамаш тIанйцар.

Ден повестка тIара дIахо ра дош — Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазара комиссеш вIашагIйохкар. Цу деша хьакъехьа, Лакхехьарча Совета партийни группон старейшинай Советон хьал а лаьца, предложени елар депутата **Г. Г. Махауре.**

Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета массазарча комиссей хьакъехьара соцам тIаэц. Укх тайпара комиссеш хорж:

Законодательни предположеней комисси. Председатель — **З. А. Яндиева.**

Планово - бюджетни комисси. Председатель — **В. А. Куценко.**

Промышленноста, транспорта, бувзама комисси. Председатель — **Е. А. Надиров.**

ГIишлонийн гIишлон материалий промышленностеи комисси. Председатель — **Н. И. Айдинов.**

Агропромышленни комплекса комисси. Председатель — **А. В. Шаршавых.**

Халкъа эшача товарийн торговлеи комисси. Председатель — **Б. К. Чагаев.**

Жилищно - коммунальни боахамеи бытовой гIулакхаш дареи комисси. Председатель — **Р. М. Хачатуров.**

Унахцlено лораяреи социальни Iалашони комисси. Председатель — **М. А. Зурабов.**

Халкъа образоване, культура, спорта комисси. Председатель — **М. П. Павлов.**

Кхалнаьха къахьегамеи бытеи, наналий берали лорадара дешай комисси. Председатель — **Р. А. Зыгалова.**

Кагирхой гIулакхашта йола комисси. Председатель — **Р. А. Базгиев.**

Iалам лорадареи Iалама рузкъах рациональнo пайда эцареи комисси. Председатель — **В. Д. Аралин.**

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совет вIашагIйоллaрах дола дош дувца йолалу Лакхехьара Совет.

Къамаьл де дош лу Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела депутата **М. А. Керимовна.** Цо НГIАССР Лакхехьарча Советага ювцийтеи чIоагIъяйтеи хьачуелар автономни республика Министрий Совета состав.

Лакхехьарча Совето массава раьза а волаш чIоагIийр Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета состав. Къамаьл даьча депутата **М. А. Керимова** НГIАССР Министрий Совета, правительства беррига члений цIерагIа дег тIара баркал аьлар КПСС обкома, НГIАССР Лакхехьарча Совета боккха тешам боларах, дош делар из боа ца бара Министрий Совето ший де йиш йолаш мел дола хIама дергхиларах.

Халкъа тIахьожама Комитет вIашагIйоллара хьакъехьарча дешах лаьца къамаьл де дош лу КПСС обкома секретара депутата **Е. В. Тумсоевна.** Цо еннача Лакхехьарча Совета партийни группон старейшинай Советон хьаллаьцача предложенегIа массава раьза а волаш соцам тIаэц 18 сагах латташ хургйола Нохч - ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитет вIашагIйолла. Председателалла хержав депутат **А. И. Воронкин.**

Депутата **А. А. Мякиева** еннача предложенегIа Лакхехьарча Совето массава раьза а волаш хержар председателах, председатела шин заместителах, 13 членахи 240 халкъа заседателахи латташ хургйола республика Лакхехьара суд. НГIАССР Лакхехьарча суда председателалла хержав депутат **К. Д. Бурмистров.**

Цу тIехь бархIазлагIа хержача Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета цхьоалагIча сессе болх чакхбаьккхар.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето хержай Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум укх составагIа:

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель — **БОКОВ Хажбикар Хакяшевич** — № 16 йолча Студенчески хоржамий округагара депутат.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместителаш:

РАСТОРГУЕВ Юрий Леонидович — № 1 йолча Ленински хоржамий округагара депутат, академика Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института ректор.

САГЛЕВ Ваха Тагаевич — № 128 йолча Сайсановски хоржамий округагара депутат, КПСС Ножай-Юртовски райкома хьалхара секретарь.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь — **ПРАВЕНЬКИЙ Николай Яковлевич** — № 1 йолча Насыр-Кортовски хоржамий округагара депутат.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума членаш:

ФОТЕЕВ Владимир Константинович — № 91 йолча промышленни хоржамий округагара депутат, КПСС обкома хьалхара секретарь.

АЮБОВ Седид Саидович — № 117 йолча Алпатовски хоржамий округагара депутат, Наурски райисполкома председатель.

БАТУКАЕВА Сецида Мавдиевна — № 5 йолча Киевски хоржамий округагара депутат, Грозненски швейно-производственни объединене швея-мотористка.

ДЗГОЕВА Зинаида Георгиевна — № 97 йолча промысловски хоржамий округагара депутат, № 2 йолча Малгобекски городской больница отделене заведующи.

МЯКИЕВ Асхаб Абукарович — № 106 йолча Ахриевски хоржамий округагара депутат, КПСС Назрановски райкома хьалхара секретарь.

ОЛЕЙНИКОВ Геннадий Гаврилович — № 39 йолча Мичурински хоржамий округагара депутат, облсовпрофа председатель.

ОПРЫШКО Александр Алексеевич — № 34 йолча Войковски хоржамий округагара депутат, «Промавтоматика» яхача Iилма-производственни объединене генеральни директор.

ХАДЖИЕВ Шамсуди — № 29 йолча Строительни хоржамий округагара депутат, Нохч-ГIалгIай гIишлон управлене СМУ-2 комплексни бригада бригадир.

ХУСАИНОВ Абухасан Арсанович — № 69 йолча Махкетински хоржамий округагара депутат, Веденски района С. Орджоникидзе цIерагIча колхоза председатель.

ШАМАРДИН Владислав Михайлович — № 54 йолча Пугачевски хоржамий округагара депутат, Грозненски горисполкома председатель.

ЭЛЬМУРЗАЕВ Герсолт Хасанович — № 151 йолча Урус-Мартановски хоржамий округагара депутат, Гудермесски горисполкома председатель.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет вIашагIъеллай укх составах:

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатель — **КЕРИМОВ Муса Абдурахманович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель — **КОЖУХОВСКИЙ Степан Никитович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела хьалхара заместитель, Нохч-ГIалгIай АССР Пачхахьалкхен планови комиссе председатель — **МАЛЬСАГОВ Арсамак Арсамакович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель — **ИВАНОВ Анатолий Иванович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель — **МАХМУДХАДЖИЕВА Тамара Усамовна;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель — **САЛТАХАНОВ Керим Султанович;**

Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытовой гIулакхаш дара министр — **ИНУРКАЕВ Абдулла Нурмагомедович;**

Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министр — **МИЦЕНКО Юрий Юрьевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министр — **АРСАНУКАЕВ Умар Асламбекович;**

Нохч-ГIалгIай АССР унахцIено лораяра министр — **КАМЫШНИКОВ Павел Алексеевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР культура министр — **КИНДАРОВ Абдулла Гарсиевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР хьун боахама министр — **ХАРИКОВ Абуязид Тазуевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР мелиорацеи хий боахамеи министр — **БАМАТГИРЕЕВ Магомет Ширванович;**

Нохч-ГIалгIай АССР моттигерча промышленноста министр — **МАГОМАДОВ Саид Магомадович;**

Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министр — **ХАРСАНОВ Леча Мусульчаевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министр — **МОВТАЕВ Султан Махмудович;**

Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министр — **АРБИЕВ Магомед Алиевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР социальни Iалашон министр — **ЛОПАТИН Петр Дмитриевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР торговле министр — **ПАРАГУЛЬГОВ Магомет Абович;**

Нохч-ГIалгIай АССР финансай министр — **ГОЛЕЩИХИН Петр Иванович;**

Нохч-ГIалгIай АССР юстице министр — **АЛБАСТОВ Идрис Абуевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР гIишлоиъяреи архитектураи гIулакхий Пачхахьалкхен комитета председатель — **ДИДИГОВ Тамерлан Муратович;**

Нохч-ГIалгIай АССР кинофикаце Пачхахьалкхен комитета председатель — **ДЕГТЯРЕВ Гавриил Михайлович;**

Нохч-ГIалгIай АССР материально-технически Iалашон Пачхахьалкхен комитета председатель — **ШУАНПОВ Абдулла Баудинович;**

Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама производственно-технически Iалашон Пачхахьалкхен комитета председатель — **ДЗЕЙГОВ Амерхан Жабраилович;**

Нохч-ГIалгIай АССР телевиденеи радиовещанеи Пачхахьалкхен комитета председатель — **ЛАГУТИН Сергей Михайлович;**

Нохч-ГIалгIай АССР къахьегама йолча Пачхахьалкхен комитета председатель — **АЛМАЗОВА Любовь Давыдовна;**

Нохч-ГIалгIай АССР маьхашта йолча Пачхахьалкхен комитета председатель — **МАГОМАДОВ Леча Добачевич;**

Нохч-ГIалгIай АССР Пачхахьалкхен кхерамзлен комитета председатель — **БЕЛОЗЕРОВ Виктор Иванович;**

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитета председатель — **ВОРОНКИН Анатолий Иванович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета аптечни Управлене начальник — **УЛЬБИЕВА Наталья Салаховна;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета издательствай, полиграфе, книжни торговле гIулакхашта йолча Управлене начальник — **ШАНИН Владимир Федорович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета йоагоча хIаман промышленноста Управлене начальник — **ДЗОРТОВ Адиль-Гирей Сайдырович;**

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета гIулакхий управляющи — **ПЕРЦЕВ Николай Иванович;**

Автомобильни наькъаш декхареи эксплуатаци яреи Нохч-ГIалгIай производственни управлене начальник — **АЛМАСХАНОВ Ахмед Нуридович;**

Нохч-ГIалгIай гIишлон материалий промышленноста производственни объединене генеральни директор — **БАТАЕВ Кюри Асхабович.**

20 апреле — Коммунистически субботник

БЕРКАТЕ ХУРГДА ИЗ ДИ

ЦхьайтталагIча пятилетка шерашка вай республикерча производственни объединенештеи предприятештеи юкъе данм хьалха а латташ, дукхача дикача гIулакхий инициатор йолаш хьайоагIаш я СССР 60 шу дизара цIерагIа Грозненски «Оргтехника» яхача производственни объединене коллектив. Ше тIанйца декхараш тIехкхоачашдеш дIадоладаьд цо ер шу а. ДIабахача шин бетта дерригача технико-экономически хьокхамий пачхахьалкхен план дикка тIехкхоачашъяьй объединене болхлоша. Пачхахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цар маьхала яьккхай ах бIаь эзар сом мах бола электрофотографически машинаш, шарикови авторучкаш, кхыйола продукци, заданел совгIа арахийцай ворхI эзар сома маьха товарни продукци, 34 эзар сом мах бола нормативно-цIена продукци. Къахьегама овсарле планал совгIа цхьа процент лакхъяра задани тIехкхоачашъяьй. Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах пачхахьалкхенна шин бетта кходаьд барайтта эзар сом.

Кхы а дикагIа къа а хьегаш, В. И. Ленин ваь 115 шу дузача цIейна, цунна хетадаьча Ерригсоюзни коммунистически субботника лерттIа кийчо яра, из ма хетта дика чакхдаккхийтара а укхаза вIашагIъелла я штаб. Цо тIахьожам доаттабу къахьегама цIейна минута кийчо ю хьожаш.

«ЦIе шоаттади» хьинареча къахьегамца белгалдаккхара объединенерча цехашта, участкашта, сменашта юкъе инициатор а хинна дIаэттар Солощенко Степан Петрович керте латтача № 8 йолча цеха коллектив. Шоай сменин нормаш 120—125 процентал чухьнахьа кхоачаш ца еш болх бе дош делар пхелагIча цеха наладчика Е. И. Немцева, цхьоалагIча цеха заточника К. С. Янченкос, № 8 йолча цеха слесара, юххьанцарча партийни организаце секретара К. Курасва, кхычар.

Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургва 2300 саг, царех 1100 болхло къахьегама вахте а латташ продукци арахецаш хургва. Цар духхьал кхоьчча материалий чотагIа цу цхьан дийнахьа арахецаргъя 50 эзар сома маьха тайп - тайпара продукци. Шоаш 20 апреле даьккха 3500 сом алапи пятилетка фонда юкъехьоргда цар.

Къахьегама вахте латташ боацараш хургба предприяте коа, шоашта тIачIоагIъяьча участкашка, служебни помещенешка, берий площадкашкей бешамашкеи лостам беш.

Коммунистически субботник долча дийнахьа массазарча шоай балха моттигашка боахкачарна шозза бIайха кхача лоаттабергба, итоаш ергья баьча балха, балха тIа белгалбаьннарашта сийлен грамоташи зизаши тергда. «ЦIеча шоаттадийназа» балха тIа дакъа лоацаш бараштa концерт оттадергда художественни самодеятельносто.

Б. КОСТОЕВ.

САТИЙНА БАГIА

Тоъал ха я вай республикера тайп-тайпара предприятеш, боахамаш, организацеш москвичаша дIадоладаь дика гIулакх хьал а лоацаш коммунистически субботникега кийчо е йоласиа. Цхьабакъда, царна юкъе нийслу из лоархIам бола хIама теркал ца деш дитараш а. Цу тайпарча цхьаннех дувца безам ба са.

«Октябрьнефть» яхача НГДУ цехаш я вай республикерча тайп-тайпарча моттигашка, цига къахьегаш ба бIаьш бола къахьегамхой. ТIаккха москвичий почин хьал а лоацаш субботник долча дийнахьа фу де лаьрхIад-хьогI цар? Цунга кийчо яра даьр фуд?

— Тхацига вIашагIъеллай цу дезача денна кийчо яра а из чакхдаккхара а кулгалде дезаш йола штаб, — йоах НГДУ парткома секретара заместитела Л. Федюнинас. — Цунна юкъевоагIа партокома секретарь, профкома председатель, къахьегама отдела начальник, кхыбараш.

Штаба членашца къамаьл де безам хилар са. Къахьегамхошта юкъе коммунистически субботника боккхача лоархIамах дувцаш, цу дийнахьа хьинар айдаь болх бара уж тIахьехаш даьр фуд ха са безам болга хайча парткома секретара А. Ушанова йоах:

— Цехий парторганизацей секретараштa тIадожадаьд шоаш бол-болча моттигашка цу лостамагIа болх чакхбаккха аьнна.

Шоашта тIадожадаьр чакхдаьккхадий цар? Цига цар фу даьд, «цIеча шоаттдийнахьа» малагIа толам баккха лаьрхIад ховш вац штаба членех цхьаккха а.

— Управлене къахьегамхоша дергдар-м ховш дац, хIана аьлча, йоацаш я оттаяь план, цхьаннахьа дIаяздаьдац мел боарам бола балхаш дергда, хиннаяц цу гIулакха хеталь митинг, собрани. ТIаккха, оаш вIашагIъеллача штабо субботникага кийчо еш де дезарий план йий шун? — цу хаттара юп даланзар лакхе белгалбаьхараша, уж юха а бахьанаш леха эттар.

Со фу ала гIерт аьлча, «Октябрьнефть» НГДУ вIашагIъелла штаб хIанзалца вIалла хIама деш а хиннаяц. хIанз деш а яц, ала гIерт. Цудухьа эттад цига иштта хьал.

— Кхыча предприятешка санна дац тха гIулакх, алхха таьпаш дIайогIарал, басараш-кIираш тохарал совгIа, балха моттигаш цIенъярал совгIа де хIама дац? — юха а шоаш дувцачун тIара вадац къахьегама отдела начальник П. Куделя.

Уж балхаш а да лоархIаме, цхьабакъда, скважинашта капитальни лаьттан кIалхареи ремонт еш йолча цеха болхлоша къахьега мегац-те декхарел тIех цхьа скважина тоае дагахьа, балха оборудоване прокатно-ремонтни цехерчар нормах йоагIачул дукхагIа оборудовани тоаеш къахьийгача фуд, мехкдаьтта доаккхачар а цу дийнахьа шоай продукци алхха дикала Знак йолаш яккха йиш я. Из дерригa де йиш йолаш дале а цун уйла еш саг вац укхаза. Ер-ер де мегаций аьнна аз шоашка хьаттача уж къоабалдеш корта а лестабеш багIар штаба членаш.

— Кхаь-диъ дийнахьа оахош мел дергдар белгалдаьккха, мероприятеи планаш оттаяь цхьалхадоанкхаргда оаха, — бехказбувл уж.

БIарччача бетта а ца даьр иштта сиха дулургдий хьогI, аьнна хет. Кхо-диъ ди мара цу гIулакха шоашта ца дезе фу деш баьгIаб иштта ха дIайохийташ.

— Цхьа бугт ха ма йий из хьатIакхача, массаза а кхы хьалхагIа кийчлуш хиннадац тхо-м субботникага, — аьлар Куделяс.

Кхы а цхьа хIама белгалдаккха лов, управлене укх шерарча социалистически декхараш тIа цхьан дешаца а хьоахадаьдац коммунистически субботник, кхыметтел хьинаре къахьега лерхI аьнна, толамаш дахарца из ди белгалдаккхара къахьегамхой тIахьехаш яздаь хьалтеха дош дайнзар сона управлене го баьккхача.

С. АРЧАКОВ.

КПСС XXVII съезда накъдолхаш

ХІара балха дийнахьа дисциплина тІехдикеи хьадер дукхагІеи хилийта!

Социалистически яхьа оагІув

КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА

Политически а къахьегама а хьинар айденнача хьалашка шоай хьинареча къахьегамца лаца ма доаггІара дакъа лоац Нохч-ГІалгІайчен индустре балхахоша республика экономически социальни дегІаухилга Іалашдеча.

КПСС XXVI съездеи цул тІехьагІа хиннача парте ЦК Пленумийи решенеш кхоачаш а еш, арахеца продукци совъяккхара, къахьегама овсарле лакхъяра тІадерзадаь гІулакхаш ду Нохч-ГІалгІайчен индустре балхахоша, лакхъю балха ерригача участкашка организованности хьинари.

Производственни коллективашка белгалдаьд пятилетка тІеххьарча шера заданеш толамє кхоачашъяра дола доккхий декхараш. Таханара а кхоанара а ерригача пачхьалкхен декхар а хинна дІаэттаб уж кхоачашдара лоаттабу къовсам.

1985 шера шин бетта продукци маьхалъяккхара производственни программа 101,2 процент кхоачашъяьй. Планал совгІа ехкай 4 миллион сома маьха тайп-тайпара продукци.

ЦхьайтталагІча пятилетка пхелагІча шера шин бетта программа керттерча производственни хьокхамашта кхоачашъяьй промышленноста хьалхле лелаеча доакъой коллективаша: мехкдаьтта доаккхача, мехкдаьтта чакхдоаккхача, газови, машинашъечеи металлообработкаи, гІишлош яра материалий, хьуи, кхачан промышленноста.

Кхоачашъяьй мехкдаьттен гази яккхара, полиэтилен, машинаш, прибораш, аппараташ арахецара, кІир яккхара, аьшкбетонни конструкцеши деталеши, кхачан продукци арахецара планаш. Хьинаре къахьийгад январи феврали бетташка коллективаша: «Оргтехника» яхача производственни объединене, «Промавтоматика» НПО опытни, «Пищемаш», электромеханически, медицински инструментий, «Союзавтоматстром» ВНПО оалача опытно-экспериментальни, «Автоспецоборудование» опытно-экспериментальни заводий, дукххача кхычар.

Бахача наха эша товараш арахецилга алсамдаккхараи цар дикал лакхъяраи тІадерзадаь гІулакхаш чакхдоахаш 94 миллион сома маьха халкъа эша товараш арахийцад республика производственни предприятей коллективаша.

Уж товараш арахецилга эггара дикагІа хоалуш лакхдаьд «Оргтехника» яхача производственни объединене — 9 процент, Грознерча ремонтно-механически заводе — 49 процент, Грознерча кондитерски фабрике — 25 процент, кхачан промышленноста министерства предприятеша — 12 процент, кхычар.

Цу предприятей балха опыто хьахьокх, кхыча коллективай а ништта болх бе таро хилар. Цхьабакъда, республика дукххача предприятеша кхоачашъяьц халкъа эша товараш арахецара планаш ерригача номенклатурах.

Карарча шера шин бетта халкъа эша товараш арахецара даькъе доккха декхар тІадисад Грозненски кога гІирсеи Назрановски трикотажнии фабрикашта, хІамаш тегача производственни объединенена, дукххача кхыча коллективашта.

Еррига республика хьайиицача хьаденнадац 1985 шера шин бетта планагІа дала дезаш хинна 185 эзар трикотажни чухьнахьа дувхаду барзкъаш, 48 эзар пара кога гІирс, 424 эзар сома маьха тийга хІамаш, 81 туб. консерваш, дукха кхыдола товараш.

Республике кІезига яц КПСС XXVII съездан советски халкъо Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа Котало яьккха 40 шу дизарш накъанхара кийчлуш производственни низалех эффективнегІа пайда ийбеш йола, балха тІа доккхий толамаш доаха, социалистически декхараш сийленца кхоачашдеш йола хьалха латта производственни коллективаш.

1985 шера хьалхарча шин бетта даьха толамаш соахка цу юкъаца нийсдича промышленни производства боарам дегІабенаб «Оргтехника» яхача производственни объединене 4 процент, заводашка: «Промавтоматика» НПО опытни — 12 процент, Гудермесерча медицински инструментий — 7 процент, «Пищемаш», Грознерча ремонтно-механически предприяти, «Автоспецоборудование» яха опытно-экспериментальни — 6 процент.

Производства дукха проблемаш эффективно къестае новкъостал ду къахьегам вІаштІехьбаккхареи стимулировани яреи бригадни форма. Къахьегама бригадни форма дІахо йоаржаяро чІоагІа лахкъю республика къахьегама потенциал.

Эггара шерагІа дІаяьржай из къахьегама прогрессивни форма мехкдаьтта доаккхача, мехкдаьтта чакхдоахача, машинаш еча, промышленноста дукххача кхыча доакъошка.

Производственни объединенейн промышленни предприятейн балха опыто хьагойт, индивидуальничунгара къахьегама, коллективни формага довларо болхлой къахьегама стимулировани еш хилар, общественни производствана интенсификаци яр сихдеш хилар.

ЭКОНОМИЧЕСКИ ОБЗОР

«Красный молот» заводе къахьегам вІаштІехьбаккхара бригадни форма чулоац берригача болхлоех 72,1 процент бараш. Цу тІа а производства керттерча цехашка дукха хІама ца эшшаш беррига болх чулоац бригадаша. 1983 шераца нийсдича дикка тІаккхийттай цу заводе бригадаши царна чубоагІа боахама расчета хьалашка болх беш бола болхлойи.

Шерра яьржай къахьегама бригадни форма «Оргтехника» яхача объединенена чуйоагІача «Электроприбор» заводе, «Промавтоматика» НПО опытни заводе, кхычахьа.

«Грознефть» яхача Ленина орден лелаеча производственни объединене 161 комплексни специализированнии бригаде болх беш ба берригача болхлоех 76 процент бараш. Цу тайпара дола дика масалаш кІезига дац.

Бригадашка, цехашка, предприятешка къаьстта теркам тІаухийт къахьегама овсарле лакхъяра, чакхдоах къахьегам вІаштІехьбоаккхилга эргадаьккха тоадара, технически прогресс сихъяра тІадерзадаь гІулакхаш.

Дукххача коллективаша Іалашдаьд къахьегама овсарле дегІайоалаяра даькъера планови заданеш кхоачашъелга. Цу хьокхама йола 1985 шера шин бетта план дикка тІеххоачашъяьй «Оргтехника» яхача производственни объединене, медицински инструментий, «Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни, электроремонтни, Грозненски ремонтно-механически заводий, Шаьларчеи Советскии мехлесхозий коллективаша.

Цу предприятешка а дукххача кхьярашка а ерриге продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахийцай.

Цхьабакъда, индустри дегІайоалаеча даьха толамаш кхы а лакхагІа хила йиш яр, нагахьа санна хІара предприяте производства резерваех бизза пайда ийборе, кхоачамбоацаращца тІагІертта къовсам лоаттаборе, материальнии къахьегамеи ресурсаш йоа ца йоре. Из вайна новкъадале а, «Трансмаш», Сурхахински укупорочни изделейи заводаш, хІамаш тега, художественни промыслай, прядильно-ткацки производственни объединенеш, кога гІирса фабрика санна йолча, республика бархІ предприяте коллективаша кхоачашъяьяц шин бетта йола продукци маьхала яккхара план, пачхьалкхен декхар тІа а дусаш.

Геттара эсала пайда ийбаьб къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяра резерваех.

Карарча шера шин бетта йола къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц укх заводий коллективаша: ГІ. Ахриева цІерагІча «Электроинструмент», «Трансмаш», биохимически гІишлош еча управлене Грозненски аьшкбетонни конструкцей, «Чечингсельстрой» треста аьшкбетонни конструкцей, Ермоловски леспромхоза, Грозненски кога гІирсеи Назрановски трикотажнии фабрикаша, хІамаш тегача производственни объединене, кхычар.

Цул а вогІа да, дукххача промышленни предприятешка къахьегама овсарле лакхъяларал совгІа дІадахача шера хьалхарча шин беттаца нийсдича лохъенна хилар. Иштта латт гІулакх «Пищемаш», «Электроинструмент», «Трансмаш», биохимически, цементни, гІишлош еча управлене Грозненски аьшкбетонни конструкцей, «Чечингсельстрой» аьшкбетонни конструкцей, дукххача кхыча заводашка.

Интенсификаци, техникен прогрессивни технологии сихха производствана юкъейоалаяр, комплексни программаш чакхъяхар из ба советски экономика дегІаахара кІийлен тІара лостам.

Хьалха латтача опыта, цунна тІаккхетача производстверча дисциплина, порядкана хийцца могаргІа керда толамаш даха, цхьайтталагІча пятилетка пхелагІча шера планаш тІайдаь декхараши сийленца кхоачашде.

Наурски района «Красное Знамя» яхача колхоза шурий комплексе болх беш я Крючкова Галина Семеновна. Йоккха балха опыт караерзаяьй къонача доярка. Цхьа шу дІадахийтац Галина Семеновнас плани тІайина декхараши дикка тІехкхоачаш ца деш. Юкъера лаьрхІача хІара кхоабача Іаттагара шер-шера кхо эзар килограмм совгІа шура йоаккх доярка.

Района къахьегамхоша укх шера 24 феврале РСФСР Лакхехьарча Совета депутаталла хержай Крючкова, цул совгІа ВЛКСМ Наурски райкома член а я Галина Семеновна.

Сийлахь-йоккхача Коталон 40 шу дуза ди дикача хьокхамашца дездара хьинаре къахьегаш я Крючкова.

СУРТА ТІА: Наурски района «Красное Знамя» яхача совхоза хьалхалатта доярка Крючкова Г. С.

Дж. ТОХТАРОВА сурт.

● Болхлочун уйлаш

Тхо бехке доацаш

Тха установке хьаеш йола алюмосиликатни катализатор вай мехка дукххача городашка дІакхоачаш я. Цунах пайда эц мехкдаьттахимически предприятеша. Цудухьа ховш да тха балха тІа нийслуш долча моллагІча кхоачамбоацаро мел чІоагІа Іоткъам бу ерригача завода болх ритмично дІабахийтара.

Тхоашта хьалхашка латта декхар ма дарра кхетадеш, арахецача продукце дикал лох ца йолийташ къахьега гІерт тхо. Цхьабакъда, наьха къахьегамцара безам боабеш дола цхьацца кхоачамбоацараш а нийслу.

Иштта, 1984 шера йолча пачхьалкхен планах лоархІаьнзар установка коллектив. МалагІа дар цун бахьан? Чурча кхоачамех ма боагІа пайда эцанзар технологаша. ХІаьта керттера бахьан цунах латтарий-теш? Латтацар. Керттера дар да укх тІеххьарча шерашка тха установке еш йола капитальнии текущии ремонташ во еш хилар, массе хана болхлой кулгаш тхона ца тоъаш хилар. Из бахьан долаш дукха балхаш кхоачаш ца деш юкъагІа дус. Цу гІулакха тешал деш да ер масал. Дукха ха йоацаш капитальни ремонт яьй установкана. Из еча хана тишъенна цхьа конвейерни лини хувцанзар. ХІаьта из бахьан долаш ма хетта дІабодац болх.

ШоллагІа дола кхоачамбоацар да ма эшша Іим фои ца хилар. Цунна бехке яр завода иттлагІа цех я. ТІеххьарча хана из бахьан долаш массехказа установка соцае йийзай.

Тха балха чІоагІа новкъарле еш да цхьадолча деношка кийча продукци чуйотта тара ца тоъаш хилар а. Цхьайолча деношка ког Іоловза территоре тІа моттиг йоацаш дукха тара яхь тхона, тІаккха вІалла а йоацаш хул.

Цхьан дешаца аьлча, аз белгалдаьха кхоачамбоацараш завода кулгалхой бехкагІа нийслуш да. Гарггарча хана уж дІадахара цар шоай теркам тІа ца бохийте квартальни план тха установкана кхоачашъюргъя аьлча бакъдац.

П. КРОТОВ, Н. Анисимова цІерагІча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода 43-4-ча установка вокхагІвола оператор, къахьегама ветеран.

ХЬАДЕЧОХ ДОГ ЛАЗАШ

— Ер санна 500 эзар кхабилг хилча гІулакх дика хургдар вай,—аьлар Грозненски района «Тепличный» совхоза директора М. Ахмадова боахама керттерча агрономага К. Ибрагимовга, истола тІара хиво дошадергдоацача къахатах яь кхабилг хьа а хьекха.

ГІулакх миштад аьлча, теплицай хьалашка баьцадаараш кхедеш ба из боахам. Лаьттан тІа полиэтиленови пленка а теха уж хьалкхедара кІалхара йІовхал лоаттае єза. Иштта из чах даьча метташ тІа органически, минеральни удобренешца элаь лаьтта а тоссаш вІаштІехьдоаккхар дукхагІдолча даькъе. Цхьабакъда, тІеххьарча хана ча лаха хала хул. Хьайбаш леладеча чІоагІа эшаш да из. Цунна меттел торфах пайда эц баьцадаараш леладераша цкъаза. Бакъда, гаьнара хьая езаши боккха мах бала безаши я из. Иштта баьцадараш кхедарга дукха ахча дІадода. Из кІезигдара торфоблокаш хьае лаьрхІар специалисташа. Цу балха технологи дукха чоалхане а яц. Торфах эшача боараме кІир, минеральнии органически удобренеш а техе, ерригаш а маркхал беча агрегата чу вІашагІ а эяь хьаю уж юкъе биъсаьна кІоагилг а боаккхаш. Цул тІехьагІа парникашка дІа а оттайий царна тІа рассада дІайогІ.

Цхьан юкъа пайда эцаш боарамал тІех йокъа а яле дІа-са ярж уж. Директора хьахьекхача кхабилга чу йиллача из гІалат нийслургдацар. Цхьабакъда, цу тайпара яраш геттара кІезига я боахаме. ХІаьта эшаш йола материал Ленинградера хьаяллехьа ха йовргъл. Из бахьан долаш торфоблокаш хьаеш ба баьцадаараш леладераш. ХІанзале пхи эзар торфоблок яьй оаха, яхаш доккхал а деш дувц цу коллективерча баьцадаараш леладераша Бисултанова Аймане, Мальцагова Зулпас, Расуева Аьсета, Мовлаева Тонтас, кхычар а.

Рыбина Зинас кулгалдеча шоллагІча бригада къахьегамхой торфоблокаш хьаяь а баьнна, хІанз царна тІа рассада дІайогІаш ба.

— Вегетаци йолалуча хана дийнахьа сердал тоъаш хилац парникаш чу хьалкхедеча баьцадаарашта. Цунца кхоачам бара дийнахьара сердал тела электрически лампаш сег оаха. Духхьашха 24 сахьата йоагаю уж, тІаккха — 16 сахьата, рассада гІаьххьа дегІаенача хана — 12 сахьата,—йоах Рыбинас.

Укх бІаьстан деношка геттара дика болх бу цу бригадерча ветеранаша: 1986 шера чотагІа къахьегача Канаева Аружас, Хасбулатова Эльсмата, Атаева Алпатус, къонача: Савинова Верас, Абубакарова Тумишас, звеньевойша Мазаева Розас, Ахмадова Зурас.

— Рассада юкъе гІолла дІабийна хох кхебаьб оаха. Из хІанзле массехк тонн дІабеннаб «Горплодоовощторга», — йоах Рыбинас.

Даьхенна баьцадаараш дІадалара карарча пятилетка план укх шера Коталон 40 шу дузача дийнахьа — 9 Мае яь яккха декхар тІанйцад цу совхоза коллективо. ЛаьрхІар чакхдаккхара из ди хьатІа кхоачаш 349 тонн баьцадаараш дІадала дезаш я из. Дагалаьцар кхоачашдара шоай низ дІакхоачаргхиларах тийша ба боахама баьцадаараш леладераш.

М. ГАДАЕВ, «Заветы Ильича» яхача газета болхло.

● Кхоьча материалий чотагІа

ЦІЕНХАШТТА ТЕРКО ЕШ

Карара къахьегама шу къаьстта белгала да, хІана аьлча, укх шера хул парте XXVII съезд, дезду Сийлахь-боккхача Даймехка тІем тІа советски халкъо йоккха Котало яьккха 40 шу дизар, стахановски болама 50 шу дизар. Цу дезача цІейшта накъаболхаш вай республикерча къахьегамхоша а балха тІа доккхий толамаш дахарца шоай дакъа юкъекхухь.

Царна юкъе ба текстильно-галантерейни производственни объединене болхлой а.

Текстильщикаша хьалхарча шин бетта товарни продукци арахецара план 105,6 процент кхоачашъяьй, кийча продукци маьхалъяккхара план 106 процент кхоачашъе вІаштІехьдаьннад цар. Планал совгІа 120 эзар сома продукци арахийцай.

Производственни объединене цехашта юкъе шерра яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьайоагІа Тибишев Руслан керте латта трикотажни цех. Тайптайпарча кердача ассортиментех дола барзкъаш тегаш я из барт - цхьоагІо йола коллектив. Эцархоша чІоагІа раьза а болаш дІаийю цар арахецаш йола спортивни костюмаш, маІача наьха хачеш, кочамаш, иштта деша дагІача бераштa лаьрхІа йола школьни формаш (костюмаш). ХІана аьлча, дика маха а баькхе тІаювхачунга товргйолча тайпара хоза хьаяь я уж.

Трикотажни цеха балха лостамга диллача кхетаде хала дац объединене йоаржаяьча социалистически яхьа цар цІенхаштта терко еш хилар. Из хьахьокхаш да, хьадер сихеи дикен, кхомбеши де яхаш тІахьехаш цехе бІарг тІаоттаргболча хьалтеха доахка лозунгаш, плакаташ.

Яхье яьнна къахьегаш я Ингашева Халипата, Мусаева Аьсета кулгалду шоллагІчеи кхоалагІчеи бригадай коллективаш. Шин бетта баьча балха итогех хьалхара моттиг Ингашевас кулгалдеча бригадо яьккхай. План тІеххкхоачашъярал совгІа, цхьаькха цхьан хІаманца белгала я из бригада кхычарна юкъе, цар тийга хьаяь продукци массаза дикеи тІехдикеи мара ца хиларца. Иштта дика традици а хинна дІаэттай бригаде, моллагІа дола цхьа хІама а нийсденна, балха аравала вІаштІехьдоацаш новкъост висача цун дийнахьара норма массане цхьана кхоачашъеш хилар. Цу методо таро лу шийна уллув къахьегаш волча новкъоста хьалхашка бехктонхаме хила.

Шоаш тІайийца социалистически декхараш дага а кхоабаш къахьег трикотажни цехерча болхлоша. Цунна тешал деш да къахьегама овсарле планал совгІа 2 процент лакхъяри, хьаеча продукцега дІадодар заданех лаьрхІачул 0,8 процентага кхачалца лохде вІаштІехьдалари. Атта баьккха мул бац из. Дукххача шерашка Іоаьча опытах хьабаьнна пайда лархІа беза цунах.

Кхоьча материалех а, электроэнергех а шин дийнахьа болх бара йолча мероприятешта хьайийлла лицевой счеташ а йолаш толаме къахьегаш дукха болхлой ба цехе. Эггара хьалха лицевой счеташ хьайийллачарех ба хІамаш тега мотористкаш Ацаева Зайнап, Ужахова Рая. Цар лицевой счеташ тІа дІаяздаь да дика маха баккхарца мел тай кходе вІаштІехьдаьннад.

Духхьал цу цехе кхоьча бийдалах пхи эзар сома маьха болх беш йоахкаю кулгайоахкоргаш, дйъ эзар сома маьха берий кофташ, итт эзар сома берий юбкаш арахецаргъя. Иштта халкъа боахаме эша продукци а тІехьа дІалаьрхІача 30 эзар сома маьха товар арахецаргда цар. Хьахиннача пайдах ах машара фонде дІачубала лаьрхІад трикотажникаша.

М. БАРАХОЕВ.

Назрановски трикотажни фабрика барзкъаш доахача цехе дикагІйола производственница лоархІаш я Берсанова Лиза. Итт шу дизад из подборщица йолаш болх беш йола. Цу шерашка хьинаре къа а хьегаш, даим социалистически яхье хьалха латташ хьаенай из. Цудухьа коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи еннай цунна. Лизай наькха тІа лепаш я «Социалистически яхье котъяьннар» яха массехк сийлен Знак. ХІанз укх сахьате пятилетка задани кхоачаш а яь, тІадоагІача шера май бетта чотагІа къахьегаш я из.

Хьинаре къахьегарал совгІа юкъарча балха тІа а дизза дакъа лоац Лизас. Фабрика новкъостий суда член я из. Цу балха тІа шийна тІадехка декхараш массаза а цІена кхоачашду Лизас.

СУРТА ТІА: Берсанова Лиза.

С. ПУГОЕВА сурт.

ШИЙГАРА МАСАЛ ГОЙТ

«ХІара денах ударни къахьегама ди де» — яхача девизагІа болх беш ба укх деношка Сунженски районерча Ленина цІерагІча колхоза МТФ-1 хьайбаш леладераш. Соахка цу ханаца нийсдича хоалуш тІакхийттай укх шера хьалхарча квартале шин бетта пачхьалкхенга ехка шура. Цу гІулакха юкъе хоалуш дола дакъа лаьцад колхоза хьалха латтача доярка Яха Муслимовна Айдамировас. Шу доладелча денз юкъера лаьрхІача хІара кхоабача Іаттагара 400 килограммага кхоачаш шура яьккхай цо ше гІулакх деча доахангара, дийнахьеи буси 13 — 13,5 килограмм хул из.

Боахаме меттел районе а эггара лакхагІа бола хьокхам ба из тахан. Укх бІаьстан деношка дог айденна я Яха, хІана аьлча, дІалхача хана санна, хьалха латт из районерча дикагІа болча дояркашта юкъе. Яха хьайбаш леладеча болх беш йола дукха ха я, дилла йоах цун цІи хьалха латтача хьайбаш леладерашта юкъе. Нахаца Іимерза я Яха, тІабилла болх духьале йоацаш бу. Опда, гІулакх дика даь, ханнахьа доакъар дилла, хий моладаь, латта моттиг цІена йолаш хул цун группацара хьайбаш, цунга хьежжа ла доахана юхалур а, — йоах цунах ферма заведующе Богатырев Висана.

Коллективе сий ду Яхий эггара хьалха цо болх дика беш хиларах, эшаш моттиг хилча гІо де из кийча хиларах.

Ший болх хьинаре барал совгІа раьза а йолаш дІалу цо ший йІаьхий опыт, говзал къонача дояркашта, хьайбаш леладеча къахьега болабеннарашта.

ГаргагІертача В. И. Ленин ваь 115 шу дузача денна къахьегама толамашца духьала яха лаьрхІад Яхас.

Социалистически яхьа итогаш хІара денна еш хиларо йиш хулийт № 1 йолча шурий-товарни ферма дояркай карарча шера темпаш лох ца еш къахьега. Царна ахчан премеш тел, хьалха латтача дояркай сийна арахец хоза кийчъяь «молнеш». ЦхьоалагІча шурий-товарни ферма хьайбаш леладераш лаьрхІа ба хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашде а КПСС XXVII съезда баха ма боаггІара накъабаха а.

Л. БУЛГУЧЕВА.

МИШТА КХОАЧАЩДУ ДЕКХАРАШ

Кхоачам ца хилча...

Дукха ха йоацаш Нохч-ГІалгІай гІишлон управленена чуйоагІача ПМК-105 начальника Шадыжева кабинете производственни совещани йолаш, бригадираша кулгалхошка юхь-духьала дІадийцар производстве мел дола кхоачамбоацараш:

— «Тоъаш яц механизмаш, кулг-кара кхоачашде деза балхаш дукха да, ханнахьа лоаттаяц кирпишк, маркхал, бетон, кхыйола гІишлон материалаш. Цудухьа балха хана хІама ца деш дагІа дезаш хул тхо, болхлой алапеш лоха да, — йоахар.

Кулгалхой цІийбала бийзар, хьадда жоп дала дийзар гІулакхаш бокъалгахьа дахара...

ДІадахача шера ПМК-105 паттахьа болча бетта мара кхоачашъяьяц производственни планаш. Хеталора соахка нийсденна кхоачамбоацараш теркаме а ийца ер шу дІадолалушие а ПМК кулгалхоша гІулакхаш тоадара дерригa шоай низаш оарцагІдоахаргда, аьна. Бакъда, из хиланзар. Цунна дола къаьгта тешал да укх шера январь бетта гІишлон-монтажни балхаш дара план 84 проценти февраль бетта — 89,5 проценти мара кхоачаш ца яр. Январь бетта къахьегама овсарле лакхъяра план 20,8 процент мара кхоачашъяьяц. ТІаккха къахьегамга дІадодар лохдарах лаьца-м дувцилга а яц.

ХІанад из иштта, малагІа бахьанаш да кхоачамбоацараш хьахулийтараш, хІара дийнахьа тоадала деза производственни гІулакхаш талхаш хІана латт укхаза?

Урус - Мартане къахьегаш я Амерханов Мухьмад керте латта цхьа участок. Районин культура цІан МВД районни отдела административни цІан хьалдеш я из. Укх шера цхьоллагІча квартале уж ши объект эксплуатаце дІаяла езаш я. Бакъда, йоаккха балха опыт йолча гІишлонхоша Плиев Макшарипа, Боков Мувсас, Бориева Мотяс, Могушкова Миповсе яхачох йиллача хана хьалъяь яргьяц уж объекташ хІанз мо мара болх дІа ца боде. Шоаш дувцар бакъдеш дукха масалаш кхийлар цар. Каст-каста делкъел тІехьагІа мара маркхал хьа ца бар бахьан долаш болх ца беш багІа безаш хул Могушкова Миповсе бригадера каменщикаш, хІаьта дийнахьа я езача пхи машина маркхалах цхьа машина мара ца яхьаш а нийслу.

— ТІаккха малагІча къахьегама овсарленах дувцаргда укхаза, — йоах бригадира.

— Цу тІа хьабахьаш бола маркхал Іалаьмате во хул, хІаьта кирпишк Іоюллача эшар тІехдика маркхал ма бий. — йоах Мотяс.

Маркхал во хилар бахьан долаш, из тоабеш, эшшача кондицега дІакхоачабеш дукха ха йов болхлой.

— Нагахьа санна кхоачамбоацарех вай дувца деахке-м аз шортта дувцаргла, — йоах каменщиктий бригадира Боков Мувсас. — Эггара хьалха ала деза механизмаш ца тоъаш хилар бахьан долаш дукхагІа мел дола балхаш саха кулг-кара деш хилар. Транспортер ца хиларах ведаращца цІагІара лаьтта арахухьаш боахк са болх лой. Ведаращца хьалтела безаш хул каменщикашта маркхал а. Тоъаш дац маркхал, кирпишк тІаехка инвентарни истолаш. Уж истолаш хилча хІара каменщика мел эша маркхал, кирпишк дийнахьа болх бара кхоачам хиллал хьалхе а кийчде йиш яр.

Механизмех аьлча, белгалдаккха деза хІара дийнахьа с экскаватор, с автокран йоацаш болхлоша чІоагІа хало озилга. ХІанз шоллагІа этаж хьалйотта болабеннаб каменщикаш. Цар хьалхе а дІааьннадар участка начальникага а, мастерага а шоашта автокран эшаргйолга. Бакъда, из ца хилар бахьан долаш хІанз кулг-кара шоллагІча этажа тІа кирпишк, маркхал тІабоах болхлоша.

Хано ше бакъдаь хІама да моллагІча производстве къахьегама овсарле дикка лакхагІа хулга, нагахьа санна къахьегача наьха моральнии материальнии хьаштий йоаггІаш йола терко еш хилча. Вай ювцача участке вІаштІехъяьккхаяц социалистически яхь. Наха хац шоаех хьалхарвар малав, тІехьавусар малав. Цхьаннахьа а гуш дац 1985 шера тІаийца дола социалистически декхараш, хІаьта хІаране-м уж тІаийца доацилгах шек вала везаш а дац.

А.-Г. УГУРЧИЕВ.

Нохч - ГІалгІай шекар доаккхача заводе эггара дикагІвола производственник лоархІаш ва газови пийшкий вокхагІвола мастер, коммунист Лутаев Хьамзат. Халкъа тІахьожамхочун, пропагандиста декхараш а даим цІенеи диззаи кхоачашдеш хьавоагІарех ва из.

СУРТА ТІА: вокхагІвола мастер Хь. Лутаев.

З. АМЛИЕВА сурт.

ПИСЬМОШ

ТХОГА ЛАДУВГIАШ БАЦ

Заводе а фабрике а болх беш бIаь совгIа болхло ва тхо Экажкъонгий-Юртара. ХIара IуйриЙна ши автобус лу тхона балха дIадига, цхьабакъда, болх чакх а баьнна цIадаха дезаш хилча, болхлошта чIоагIа бохам боалаш гIулакх нийслу. ХIара дийнахьа цаI мара хилац сайрийна тхо цIадига хьахьожаеш яр. Тхона хьахьежаеча автобусашца балха хьаухаш а юха цIаухаш а ба Назранерча кхыча предприятешка къахьегаши тха юрта бахаши бола дукха болхлой. Ханнахьа балха хьадоаладича гIоне цIа-м шоай безам болча бесса гIоргдар шо, яха уйла йолаш ба Назрановски АТП кулгалхой. Цу гIулакхах лаьца дукха дийцад оаха царга. Цхьабакъда, оаха яхачунга ладувгIаш а тхо теркалдеш а бац уж.

С. САПРАЛИЕВ, А. ГАГИЕВ,
кулг яздаьд «Электроинструмент» заводен трикотажни фабрикен къахьегаш волча бIаь совгIча болхлочо.

ХIАНЗ А САТУВС

ЧIоагIа дехар ду оаха шуга шоай де йиш йола новкъостал тхона де. Назрановски районе йоккхагIа лоархIачарех я ТIой-Юрт. Тха юртаи районни центр йолча г. Назраненеи юкъе телефонни бувзам боаца шу шу дизад. Цу хьакъехьа тхо ца латкъаш моттиг йисац. Района партийнии советски органий кулгалхошка дийцад из гIулакх. Цхьабакъда, таханалца цхьан кога тIа дьайнадац. Нагахьа санна юртара саг цамогаш хилча е хатар хинна моттиг нийсъелча цох лаьца хоам бе йиш йолаш дац тхо. Телефонни бувзам боаццашехьа хан-ханнахьа цунах дIанийдеш ахча а да тхогара. Оаха дех цхьан наькъа тIа из гIулакх даккхара тхона оарцагIдовлар.

Л. БЕКОВА, М. БАРКИНХОЕВА, П. ПОЛОНКОЕВА,
кхыбараш, ТIой-Юрта ваха итт саг ва кулг яздаьраш.

Новкъостал дех

ХIАНА ДИЦДАЛИЙТАД ТХО?

ДIахо ла йиш йоацандаь язду оаха ер письмо. Орджоникидзевская яхача станица Первомайски улицагIа № 72 йола тхо чудаха цIенош аварийни хьале кхаьчад. Барайтта шера цкъа ремонт яьяц царна. Из бахьан долаш шоллагIча этаже йолча йиъ квартире тхов беха хий чуух. Йоачан йолаш, хIаьта къаьстта лоа дашача хана ведараш, вайнаш кIалъуттае езаш хул. Тхов тIара хий дIадерзадара яь желобаши турбаши мукх а йиа еха дукха ха я. Цудухьа церех чакх а дувлаш пенаш тIа гIолла Iоух хий. Пенаш тIара кIир Iоьйнай. Керда техача а из тIалацац Iаьрж а денна тIаьда долча пенаша.

Коммунальни боахама начальникага Мальцевга квартираш тоае дехар деш заявленеш кхахьийта кIордадаьд тхона. ГIулакх де уйла йолаш вац из. Соахка КПСС Сунженски райкома промышленни отдела заведующена В. Терехина тIадахадар тхо. Дехар дича, ноябрьски цIей чакхдаьлча тоаергья шун квартираш, аьлар цо. Цхьабакъда, цун а низ дIакхачанзар Мальцевга цIенош тоадайта. ХIана дицдалийтад тхо?

С. ВАСИЛЬКОВ, В. ГРИШИНА, А. ГРИШИН, Т. ГАИТУКИЕВА.

СОВЕТАШИ ВАХАРИ

АКТИВА ХЬАЛХЛЕНЦА

Укх тIеххьарча массехк шера харжархой наказаш кхоачашдеш газ чуйиллай 70 процент долча нах бахача цIеношка, хIаьта уж балхаш дизза чакхдаьхад тха юртарча предприятешкеи учреждеишкеи.

Юртсовета къоастаданза даргдоацаш хиннача дешаех дерригаш а хIана дац аьннараш къоастадаь даьннад. Иштта кхы дувца па эшаш дизза кхоачашдаь даьккхад юрта баха нах хица Iалашбара гIулакх, жагIа а тIо а билла тоадаьд улицашкара наькъаш, асфальт биллаб 2,4 км йIаьха йолча Ленина цIерагIча улица тIа. Уж наказаш кхоачашдеча хьинаре дакъа а лоацаш къахьийгад юртсовета депутаташа Н. Кулбужева, Н. Акиева, Я. Даурбекова.

Депутаташа Р. Темурзиевас, Х. Мальсаговас, С. Тимурзиева шоай декхараш доагIIача тайпара кхоачашдарах вIаштIехьдаьннад юрта бахача наха чIоагIа эшаш хинна хозмаг хьаелла, Ленина цIерагIчен Школьнии улицашка сердал йилла. Геттара дукха дийцар баха Назрань — Долаково яха автобус лела маршрут юрта йисте кхаччалца йIаьхъюлар яхаш. Халкъо тешам беннараша тIагIертта а шоаш аьнначоа тIера ца боалаш а наькъа дехараш кхоачаццар духьа къовсам лоаттабар бахьан долаш из гIулакх кхоачаш ца дича бовланзар Назрановски АТП кулгалхой.

Бахача наха чIоагIа лов шоай юрт хозъяь, тоаяь, керда хьатIаверачун бIарг тIаоттаргболаш хилийтар, юрта бахача наха деш дола бытовой гIулакхаш тоадар. Цу хьакъехьа хаьдла хувцамаш де карагIдаьннад тха укх тIеххьарча хана.

Юкъерси бархIшерарен ши школа я тха юрта. Уж йистеяьха бола дукха выпускникаш дIахо дешаш ба лакхерча дешара заведенешка, техникумашка, профессионально - технически училищашка. КIезига бац производстве гIишлонхой, механизатораш, хьайбаш леладераш болаш къахьегаш бараш а. Цар доалахьа юрта я йоккха библиотека, культура Дворец, цар хьашташ дизза кхоачашду мах беча кхаь тика, 50 точкана лаьрхIа АТС йолча бувзама отделене коллективаша.

Дика таро йолаш бахаш а шо-шоай балха моттигашка хьинаре къахьегаш а ба тха юртара нах. Иштта райсовета депутата, ордеч лелаеш волча хьажкIаш лелаерхочо Гелисханов Ювсапа хIара шера кхею тIехдика хьажкIаш. Соахка шийна тIачIоагIдаь 200 гектар дIалоацача лаьтта цо хIара гектара тIара чуйийцай 70 центнер фуалъяьха хьажкIаш. Дика къахьегаш хьавоагIа из мисоол долча лаьтта хIара гектара тIара 35 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуийца вола Д. Маниев а. ХIара Iаттагара тIехь-тIехьа дукхагIа шура йоаккхаш хьабоегIа тха дикагIбола доярхаш Р. Тимурзиева, Х. Мальсагова, иштта дукха кхыбараш. Шоашкара кхычарна масал а телаш хьаьнала къахьегаш ба механизатораш вежарий ТочиевгIар Саварбики Мовлаттгири.

Тха юрта чакхйовхача ерригача мероприятешна хьинаре дакъа лоацаш ба тха шиина а школа хьехархой. Царех дукхагIбараш лакхера дешар дийша а болаш берригаш а тха юртара нах ба. Оаха доккхал а деш цIераш йоах тхоай дикагIболча хьехархой А. Манкиевай, А. Кусиевай, З. Долгиевай, Ф. Хаймоновай, иштта кхыбарий.

Производство яле а е общественни гIулакх из дале а лоархIамеча участкашка къахьегаш, шоашкара масал телаш, парте боацараш шоашта тIехьабоахаш къахьегаш ба тха депутаташ-коммунисташ И. Кулбужев, М. Акиев, Д. Балхаева, К. Кулбужев, А. Тимурзиев, кхыбараш.

Шийн когтIюртолга уж санна болча нахах ю исполкомо, юрта Совето, партен правительствай, исполкома заседанешкеи сессешкеи тIаийцаи шо-шоайн решенеш кхоачашъяр духьа нах оарцагIбоахаш, наьха наказаш кхоачашдеш.

Дог тийшша кхоанега я хьежаш, тIехдика къахьегаш ба Долакха-Юртара нах. Советски Iаьдал доаккхаш денингапашца тIемаш лаьттача хана турпале дакъа лоацаш хиннарий тIехьенаш. Цу унзарча хана байнараш дийна баларе йовзаргъяцар таханара шоай Долакха-Юрт. ХIаьта лира къовсам я лоаттабеш цар синош-м дIа ма деннадий духхьал сийрдача тахане бахьан. Тешар уж шоашта тIехьа тIайоагIача ноахалашта шийн ерригача историе чухьа адамлено сатийса йола паргIато, нийсхо советски Iаьдало лургхиларах. Цар лийрхIар вахаре кхоачаш хиннад. Иразе ях цар тIехье.

А. ДЖАНДАРОВ,
Долакха - Юртарча юрта Совета исполкома председатель.

Ткъаь итт шу гаргга ха я Нохч - ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача Грознейски аьшкбетона конструкцей заводе комплексни бригада бригадира Бугаев Игорь Леонидовича болх бу. Шийн балхах тIехдика кхеташ волча цо хьаькъалца вIаштIехьбаьккхаб бригада коллектива къахьегами болхлошта юкъера социалистически яхьи. Цудухьа даим социалистически яхье хьалха латташ хьайоагIарех я из. Цхьа бутт дIабахийтац цо шийн норма 135—140 процент кхоачаш ца еш.

Уж толамаш доахача дизза дакъа лоац бригадира. Ткъо шу совгIа ха я кхоалагIча цеха профсоюзни комитета из керте латта. Юкъарча балха тIа шийна тIадаьхка декхараш хадданза цIена кхоачашдеш из хьавоагIаш хилар хьахьокх цу масало.

Хьаьнала цо болх а беш даьхача толамий лакха мах баьб Даьхено. Дукха совгIаташ тийннад цунна. Укх тIеххьарча хана хIара шера «Социалистически яхье котваьннар» яха сийлен цIи телаш хьавоагIа Игорь Леонидович.

СУРТА ТIА: комплексни бригада бригадир И. Бугаев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ДЕ ДЕЗАРАШ КIЕЗИГА ДАЦ

Пятилетка дIадахача диъ шерага юхахьежача тхо дог тийшша - ала йиш йолаш да, дукха дика хIамаш тхоашта карагIдаьннад, аьнна. ГIишлон - монтажни балхаш дара соахкара план 100,8 процентм газопроводаш яхкара план 109,2 процентм кхоачашйир тресто. Бахача наха цIеношка газ чуйиллара балхаш 102,3 процент кхоачашдир. Цу юкъа къахьегама овсарле лакхъелар 1,1 процент. 1984 шера а укх шера дIабахача шин бетта а ерригача тресте гIолла социалистически яхье котбаьлар Ю. Ларионова кулгалдеча монтажникий бригадера нах, Сунженски СМУ къахьегаш бола газоэлектросварщикаш И. Касиев, А. Яковенко, Л. Идрисов, М. Дорошенко. Царна хьожайир хьалхара моттиги ахчан премии.

Треста коллектив къахьега я: «План закон да из кхоачашъяр — декхар, тIеххоачашъяр — сийле!» яхача девизагIа. Хьалхашка латта декхараш шийн ханнахьа кхоачашдар, цу декхарий лоархIам ма барра кхетабеш хилар — из да керттера гIулакх.

Цу даькъе чIоагIа лоархIам болаш да хьаъпсш латта объект ханнахьеи лакха дикал йолаши дIаялара къахьегача хIара сагага гIулакха бехктокхам ма барра дIабовзийтар. Уж хIамаш лерттIа треста администраце, партийни, профсоюзни организацеша вIаштIехьдахар бахьан долаш аьттув баьлар дукхагIча даькъе ерригача коллектива дIадахача шера толам баккха.

Дукха дика хIамаш карагIдаьлар треста бахача наькха вахара хьалаш тоадара даькъе а. Цунна дола къаьгга масал да вай республике къаьнагIа йолча юртех Чечен-Ауле сетевой газ чуйиллар. Газ-м хьалхагIа а яр цу юрта, бакъда, баллонашца хьакхухьаш яр мара яцар. ТIаккха из цхьайолча хана яхьаш а ца яхьаш а нийслора. ХIаьта хIанз массе хана дийнахь а бус а хьачуйилла газ я юрта.

Белгалдаккха дезаш да 1984 шера Назрановски районе Дошлакъий-Юрта газ чуйилла тхо доладенна хилар а. Ер пятилетка тIеххьарча шера хьалхашка латтача декхарех лаьца. Укх шера тхо декхарийла да 79 километр газопроводаш яхка, нах бахача 5000 квартире газ чуйилла, 40 километр йола тишъенна газопроводаш хувца. Уж кIезига декхараш дац. Цудухьа, тхоай таронашка а хьежа уж кхоачашдулургдолгах дог тийша хилар бахьан долаш оаха тIаийцай встречни план. Цу декхарий керттерча пунктех цаI я къахьегама овсарле 1,1 процент лакхъяри гIишлон - монтажни балхашка дIадодар 0,7 процент лохдари. Цул совгIа укх шера оаха лаьрхIад кхоьача бийдала, материалий, энергоресурсий чотагIа кхаь дийцахьа болх бе.

Уж декхараш кхоачашдулургдолаш да нагахьа санна хIара участке, бригаде, хIаране къахьегамеи производственнии дисциплина лакха йолаш, хьалхашкарча декхарий лоархIам ма барра кхетабеш хилча.

Во хьокхамаш дац дIабахача шин бетта оаха даьхараш. ГIишлон-монтажни балхаш дара план 104 проценти, бахача наьха цIеношка газ чуюллилга 104,7 проценти кхоачашйир.

С. АРЖИЕВ,
«Чечингазстрой» треста производственни отдела начальник.

Аьннар кхоачашдац

«Гудермесский» совхоза гидротехника З. Абдурашидова дукх а къахьег гектара тIара чуэца хьувкъам алсамбаккха гIерташ. ЧIоагIа саготдеш ва из хий дуллача кхашкара хIанз а республике боагIIа пайда ца эцарах. Гектара тIара чуаца хьувкъам кIезига ба, йоах цо, кхаш леладерашта шоай лаьттай хьал ца ховндаь. Из бакъ а лув. Лаьттаца малагIча метте мел тух, кхьйола хьаьна хIамаш я хьахьокхаш кхай картограммаш яц дукхагIдолча боахамашка. ХIаьта цу хьалашка хийх а удобренех а лерттIа пайда эца йиш хилац. Лаьтта хий диллара, хьаьндара балхаш бIаргаца зем а баьккха чакхдоах.

«Сельхозхимия» объединени вIашагIйоллаш цар девиз яр «Лаьтта агрономически тохкамаш а даь Iилман ларда тIа пайда эцаргба вай органически минеральни удобренеех», яхаш. Из каьхата тIа мара яц хIанз а. ХIана аьлча, лаьтта хьал а тахка оттаь кхай картограммаш боахамашка я е яц ца хьожаш, из бахьан долаш удобренеш дукхагIа, кIезигагIа мича товса еза ца ховш хьаьнду «Сельхозхиме» республика колхозийи совхозийи кхаш.

Республикански «Сельхозхиме» начальника Ю. Сухорукова дувц: «Хий дулла кхаш удобренешца хьаьндара къаьстта теркам тIабохийт оаха» яхаш. Из КПСС ЦК октябрьски (1984 шера) Пленумо дIадехар а нийсса дар да. Агрономически Iилмана а ховш да хьаьндича къаьстта боккха пайда хий дуллача лаьтто лулга. Цхьабакъда, агрохимикаша дерригa а шоаш яххача тайпара дац. «Керттера теркам тIабохийт» яхар цаI да, шоллагIдар — аьннар кхоачашдар.

Балха гIулакха боахамашка ухаш каст-каста ла йиш йоаца сурташ бIаргагу тхона. ДукхагIйолча фермай ков-карташ тIанк аьнна кховo йинкъа хул. Масала, «Грозненский молочный», «Лермонтовский» совхозий, Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза шурий комплексашка юкъера лаьрхIача 5—7 эзар кубически метр кхо Iайнад, кхашка дIа ца хьош. ХIаьта «Птицепром» треста коа тIара оалхазараш леладеча фабрикашка — 200 эзар тонн органически удобрени. ХIаьта из дIаяхьа езар «Сельхозхими» я.

Фермай ков-карташ цIенъеш цхьадолча боахамашка кхо каналий, доагIача хин йистошка гул а дийя дIаоттаду. ТIаккха, тIехьагIа хургдолчох уйла а ца еш, бульдозерашца хи чу тотт. Иштта из гIулакх дир Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча, Шалински района «Джалка» совхозашка, Ножай-Юртовски района XXII партсъезда цIерагIча колхозе. Царна ахчан гIод техар. 9394 сома гIод техар Нефтянка яхача хи чу хьакхий комплексера кхо чухецарах «Грозненский молочный» совхоза а.

Минеральни удобренеш дIанхахьараи лоаттаяраи бокъонаш хадданза телхаю «Сельхозхимия» объединене а. Колхозаша, совхозаша енна заявкаш йоацаше а царна минеральни удобренеш кхухь. Уж IойоассаIо эшача а ца эшача а. Цкъаза хин йистошка, кха юккъе.

Бокъо йоацача хьаю минеральни удобренеш, химикаташ лоаттаяра складаш, юртбоахама авиаце самолеташ Iохувшара моттигаш. ЗIамига дола долха хиш лорадарах йолча Нохч-ГIалгIай Министрий Совета сацамга хьежжа лорадара царна юхе белгалъяьхача моттигашка цхьаккха тайпа балхаш де йиш яц. Масала, Мартанка яхача хин — ши бIаь метр гарга. Из ца ховш санна, белгалъяьккхача моттигал гаргагIа цу хин йисте «Сельхозхимена» лаьрхIа минеральна удобренеш лоаттаяра складии самолеташ Iохувшара моттиги хьаси латт республика юртбоахама министерствас. Дохьажахимикаташ а йоацаш, минеральни удобренеш цу складе лоаттаяра бокъо яла а мег, цхьабакъда самолеташ Iохувшача моттигах пайда эцийтаргбац. ХIана аьлча СССР юртбоахама, чкъаьрий леладара, мелиорацеи хин боахамеи Министерствай 1971 шера 16 ноябре арадаьннача приказагIа чкъаьрий леладе йиш хулийтача хишта юхе ши километр гарга яха бокъо лац кхашка удобренеш, дохьажахимикаташ тувсаш лелача самолеташта.

Пайданеи пайда ца лучеи категорешта бенъ «Сельхозхиме» мухь. АттагIа а сихагIа дIа-хьа кхахьа а йиш йоландаь пайдане лерхI цига лаьтта, кирпич, жагIа, гIум санна бола мухь, хIаьта органически удобренеш — пайда ца луш бар сакна. Цудухьа из дIакхахьара йоакхо а яц. Из бахьан долаш Iайний республика фермашка иштта дукха органически удобрени.

Квартальни планаш кхоачашйича премеш а хул. Цудухьа планаш фуннагIа даь а кхоачашъе гIерташ хул «Сельхозхиме» районашкара цхьайола отделенеш. Цкъаза из кхоачашъю 80—90 процент «пайдане» мухь дIа-хьа кхухьаш. Приписка еш а дукха моттигаш нийслу. Цу хьисапе план кхоачаш а я Ачхой-Мартановски района «Сельхозхиме», масала, «Самашкинский» совхозагара совленагIа 8,9 эзар сом даьккха хиннад, хIаьта Урус-Мартановски районера «Горец», «Гехинский» совхозашкара — 9,8 эзар сом. Из гучадаьккхар республика юрта боахама министерства контрольно - ревизионни служба.

И. СИНЯТКИН,
Терски бассейнови управлене гидрохимлабораторе юртбоахама отдела начальник,

Г. САМАРСКИЙ,
ВООН республикански совета президиума председатела заместитель.

Дозанал дехьара

ГДР. Фашизм эша а яь кхоталло яьккхаи немецки халкъ мукъадаьккхаи цIей дездеча денаца нийсъяьяр Кинищера Зеелове — советски тIемахой — кортамукъале яьккхараш кхаьча хиннача тахапарча республика территоре тIарча эггара хьалхарча нах бахача пунктера Берлина тIадолхача наькъашка лира тIом лаьттача моттиге кхаччалца 20 километр гаьна яьча машара маршаца. Из марши из чакхйоаллача метте хинна митинги (сурта тIа) СССР, ГДР, Польша халкъий доттагIала манифестаци а хинна дIаэттар.

АДН—ТАСС сурт.

Тахан — расови дискриминаци дIаяккхар духьа лоаттабеча къовсама Дунен халкъашта юкъера Ди

КОРТА IОЧУ ЦА БАХИЙТАР

Шедар хиннад — йодача строя мугIараш дохар,
Шедар хиннад — дог деха минуташ, унзарленаш,
Бакъда, лоам санна цхьана тхо хьалгIуьттар,
Набахтенаш, етта топаш, доаха кортош ла ца могаш.

Уж да Къулбехьен Африка кортамукъаленна тIеххьарча къонахчал долча къовсамхоех къулбехьенафрикански поэта — коммуниста Скарлэт Уитмэна язъяьча стихотворене тIара мугIараш. ХIаьта расизмаи апартендаи къизача системана майрра духьалбаьннарий хьалхарча мугIарашка хиннав Нельсон Мандела.

Сурта тIа денал долчун юхьмараш: айхийтта вIашкатоIадаь мочхалаш, кIезнга вIашкатоIадаьча бIарганогIараштa кIалхара кIирденна дIахьежа хьаькъале бIаргаш. Балеи халои озара белгало яле а, цун юхьмараш тIара гуш да чакхваллалца къовсам лоаттабе лаьрхIа из хилар. Нельсон Мандела хIанз къонабарех вац. Итташ шераш дIадениад цо къовсама, подпольяна. ХIанз 22 совгIа шу да мел йоаккха ха набахта валла суд а яь, расистски боанга чу Iазап озаш из воалла. Дунен тIа адамленна эггара маьхегIа дола хIамаш — машари кортамукъалеи — деза долаш мел волчоа вовз из тахан. Къонахчали уйлеи дохаргдоацаши чIоагIен хилара символ а хинна дIаэттай цун цIи.

Нельсон Ролихлахла Мандела 1918 шера 18 июле ваьв тембе яхача племена баьчча дезале. Форт-Хейра яхача университетерча африканцашта йолча колледже дешаш хиннав, цига волаш хьинаре дакъа лаьцад студенчески боламе, протеста акцеш вIашагIъехкарех цаI хиннав! Юххера а шийн никъ хьалаьцаб Н. Мандела 1944 шера, Къулбехьен Африка Африкански къаман конгресса (АНК) — дуккхача наха дакъа лоацаш йолча антирасистски политически организаце мугIараштa юкъе вахачул тIехьагIа. Цу хана денз шийн халкъа бокъонаши иразe бахьан долаш лоаттабу къовсам цун дерригача вахара маIан а хинна дIаэттаб. Дукха ха ялалехьа организаце лидерех цаI а хиле дIаотт из, цо вIашагIйолл АНК Кагирхой лига, шийн наха дIадовзийт халача вахара бахьанаш.

ЮАР бахача наха юкъе дукха а дукхагIа бола африканцаш тахан, колонеш дIалувцаш хиннача ханашка а санна, цхьаккха бокъо йоацаш бах. Итташ расистски законаш арадаьхад мехка лоалла латташ дола царгара хьал кхы тIа а чIоагIдеш. Ма дарра аьлча, баьде цIока долаш бола граждаш кхыча мехкашкара тIабаьхка нах моргаш ба шоай мехка. Царна бокъо лац «кIай районаш» оалаш ярашка 72 сахьатал дукхагIа ха яккха, тIаккха, цхьа наггахьа йолча хана мара из бокъо толхае йиш йолаш а бац. Пропуский хьакъехьарча законагIа ялхийтта шу даьнна хIара африканец декхарийла ва мехка гIолла цун дIа-юха ухаш лелар сахьат массаза доал зе йиш хулийташ дола документ шийца леладе. Цу драконовски законашта эггара хьалха протест кхайкаьрехи хоадамболлаш царна духьала баьннарехи цаI ва 50-ча шерашка город Иоганнесбурга адвокатий коллеге член хинна Нельсон Мандела. Из, бакъдар аьлча, сатийнеп масседолча хIаманца кхоачам хиннеи дола вахар вIаштIехьдаккха йиш йолаш хиннав, хIаьта а халкъагара бала цунгара бала бар. Нийсхоиал дикагIа цхьаккха хIама ца хеташ вола саг ше хиларах бIаргагои лаи мегадац цунна саго сага къахетам боацаш Iазап тIалоаттадар.

1960 шера 21 март. Къулбехьенафрикански город Шарпевиль. Эзараш бола нах арабаьлар улицашка, цар хьалийзар скверaш, апартеида политикана духьала протест кхайкаяр духьа. УрагIдахийта да наьха кулгаш, бийнаш даь вIашкатоIадаьд цIелгаш. Шоай оаз ма йоагIа нийсхо дIаех африканцаша: «ДIаяккха апартеид!», «Къулбехьен Африка кIайбарашта хинна Iац!», «Даькъала хийла кортамукъале!». Цхьатарра тIалаьхка пхорч — из дар цар законагIа дIадехарашта Преторе Iаьдалаша денна жоп. ВIалла дага а доацаш хьагучайккха полици цIий Iодохийташ дов де йолалу: автоматий пхорч деттадениа кхалнах, бокккхий нах, бераш Iолег. Уж, цIийна IоIувда а луш, цига улицаш тIа бов. Берригача мехка репрессеш йолалу: расисташа йийхкай Африкански къаман конгресси кхыйола прогрессивни организацеши, массе метте чухьежаши нах лувцаши латт. Цхьабакъда, африканций оаз дIахезай: цIий Iодохийташ низ тIаоттабарах дорх а баьб, эгIаз а бигаб цIеца дог-уйла йолаш бола нах. ООН-о яьча решенегIа хIара шера 21 марта белгалдаха доладаьд расови дискриминаци дIаяккхара тIахьарча къовсама Дунен халкъашта юкъера ди.

АНК йийхкачул тIехьагIа подполья хьалашка леладу гIулакхаш Нельсон Манделас. Шарпевиле нах а боабеш эттача къемато дуккхача африкански лидерий дог тешадир, къулбехьенафрикански расисташа деча Iазапаи къизалаи дола жоп герз кара а ийца къовсам лоаттабелга хила дезаш хиларах. Манделас йизза хьаллоац из решени. Шийн берригa низ тIабахийта болх бе волалу из. АКН деналера ткъам хьабара — «Умконте ве сизве» («Къаман гебагIа») яха военни отрядаш вIашагIйохкара. ГIоарал довлцца иддаб полицейски аькхаш африкански патриота тIакхе гIерташ. 1962 шера августе шийн сесагаген керда яьча йиIигаген фу хьал да хьажа вахача хана мара вIаштIехьдаьннадац цар Мандела лаца. Расистски судилище цо даь къамаьл тIахьехам сана берригача мехка дийкар баьде цIока долаш бола нах кортамукъален йоккхагIйола идеалаш хьаллацара тIахьехаш. Эггара хьалхара приговор — пхи шу, шоллагIъяр — «мел йоаккха ха набахта воаллаш яккха», «Пхи шуи цу тIа IотIакхийтта мел йоаккха хаи», —йоах революци яр духьа барт бараx Мандела бехке ваьча Iаьдалий бухсоццаш долча судебни приговоро.

Дийна а волаш, наггахьа саг юха ца верзача, Раббен яхача гIайрен тIара баьде, шийла, готта камера. Цу унзареча боанга чу ше цхьаь дIаьха барайтта шу даьккхад 466/1964 номер йолаш волча тутмакхо. Цу юкъа дукха хIамаш лайнад цо: моцал, лазараш, тюремщикий нигаш. Шийн идеяшта Мандела тIеравакхар духьа из унзаръяьхав, вуврга яхаш кхерам тIатийсаб цунна. ХIаьта а, цхьанна хIамо кагваьвац къонахчал долаш вола къовсамхо, корта Iочубохийтача кхоачаваьвац. Цун протеста оаз набахтен сомача пенех чакхйийннай. Письмош арахьарча шийн соратникашка дIакхачийта аьттув боалаш хиннаб Мандела. Доазол дехьарча кепайоазон тIа арайийнай цун кулгаца язъяь бехк беш йола посланеш. Кепатеха арадаьккхар «Са вахар — из къовсам ба» яха книжка. Патриота гIулакхашта никъ бехкар духьа 1982 шера бIаьстан юкъе Iаьдалаша къайлагIа Кейптаунерча «Полсмоор» яхача къаьстта режим йолаш йолча набахта дIавигийтав из. Цхьабакъда, укхаза а дIахо къовсам лоаттабу Нельсон Манделас. 1983 шу чакхдоалаш ЮАР-е вIашагIъеллача, тайп-тайпарча расай этнически группай, апартеидана духьалбарий организацей викалаш чулоацача ВIашагIкхийттача демократически фронто (ОДФ) шийн цхьаь кулгалхолла хорж из.

Преторе Iаьдалаша долла хIама ду цу къонахчал долча сага могашал йохаяр, дийна воллаше а из набахта вохкавалийтар. Кхы Iимад яргIоацаш цун баге дIакъовлар духьа. Расистски ЮАР-е дийхкад, цун сурташ кепадеттилга, дешаш кхувлилга дийхха ца Iеш, кхыметтел цун цIи йоаккхилга а. ХIаьта а, ди тIехьа чIоагIагIа гIорвоалаш латт Мандела. ТIехьтIехьа шерагIа яржаш из хьахецийтара тIехьара кампани Къулбехьен Африке санна иштта цун доазонел гаьнна арахьа а. Цун портреташ африканций цIеношка дада, африкански геттой пенех хьалдетт. ТIехь-тIехьа чIоагIагIа ек кортамукъаленна тIехьарча къовсамхочун га доаккхаш йола дунен общественноста оаз. Мандела портреташи хьахецилга дIадехаш дола транспаранташи гучадувл бе-беча континентий дуккхача мехкашка демонстрацеш еча хана. Къулбехьенафрикански расисташа цу тIахьехамашка ла ца дувгIаш дукха шераш даьлар, тIаккха дукха ха йоацаш тамаш йолаш хIама хилар — саго эшайир апартеида «аьшка» машин. Iаьдалаша переговораш йолаьй цунца, цхьабакъда, услови оттаьй: Мандела мукъа а воалийтаргва, цхьан бантустане ваха цунна бокъо а лургья, цхьабакъда, цо къовсам бита а беза, шийн уйлашта тIера из юхавала а веза. Цу тайпара барт бар вIалла мегаргдоацаш лаьрхIар Нельсон Манделас. Iазап тIалоаттадераща меттел, шийн дег чурча уйлашца а. Соуэто хиннача митинге цун йоIо Iойийшай из решени чIоагIа хилар дувцаш йола заявлени.

«Хьо набахта воалла хIанз 23 шу гаргга ха я. Кхычахьа дIавахийтара хьакъехьа расистски Iаьдалаша мел яь предложенеш Iа тIаийцаяц. Нагахьа санна цу хьакъехьа дош эттачул тIехьагIа юха а цу наькъагIа гIоргварий хьо? — хаьттад патриотага дукха ха йоацаш тутмакха тIавахa бокъо еннача «Юманите диманш» яхача газета корреспондента. «Аз сай вахар африкански халкъа къовсама хетадаьд. КIайбарий доала духьала къовсам лоаттабаьб аз... Нах вIаши бартбайна бахаргболаши цхьатарта таронаш хургйолаши йола демократически паргIатеи общество хьаяра идеал хьаллоаттаьй аз. Из я аз мел яьккха ха цундухьа яьккха идеал, хIаьта из кхоачаш хинна ди сайна бIаргаго сатувсаш а ва со. Цхьабакъда, нагахьа санна эше, из бахьан долаш вала кийча ва со».

Виктор БАШКИН, (АПН).

ЛЕНИНГРАД. Сийлахь-йоккхача турпалча городе яхаш йолчоа е цун хIанзарча цхьан магистрале гIолла тахан чакхйоалача хьаьша — Ветераний проспектана кхыметтел хетадала э хала да, фашисташца лаьттача тIема шерашка фронта передовой линн укхаза гIолла йодаш хиннай аьнна. ХIаьта хIанз лаккха урагIъяха чуIеча цIеной сийрда, дукххаза вIаштIаръяь корпусаш латтачеи мугIарчегIа гаьний нийса хенаш дагIачеи — массе метте окопийн блиндажийн боадонаш яр, дIаьхха даьха танкашта духьалара ораши теха кIарцхал дола аьшкасаьргаши дар.

Ветераний проспекта кварталашка, дохадаьча гIирсий гувваш хиннача метте ленинградски гIишлонхой хьаьналча къахьегамо хьалъоттадаьча паргIатачеи сийрдачеи цIеношка могаш-маьрша а болаш бахаш ба Ленинградски фронта бIухойи командираши хиннараш.

СУРТА ТIА: Ветераний проспектагIарча ший квартире ва Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеран, «За отвагу» яхача йиъ медала кавалер Н. И. Достанко ший виIий къонгашца Димайца, Коляйца, Олегаца.

И. КУРТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

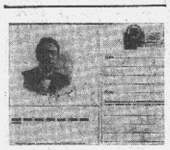

Керда маркаш

ЙОАЗОНХОЧОА ХЕТАЯЬ

Филателистически коллекцей тайп-тайпарча темашта юкъе дика йовзаш ярех цаI я «Литература — филателе». Цу тема дукха разделаш кхоачам болаш йиза хьагойташ йола филателистически материалий лоархIам бола дакъа арахец дунен тIа.

«Литература — филателе» яха тема хержача коллекционера кIезига корадергдац литература историех цIихезача йоазонхой биографехи хIама довзийташ а теркам тIаозаш а дола хоамаш.

КIезига яц вай йоазонхой вахарцеи гIулакхашцеи бувзам болча моттигашта хетаяь арайийнна маркаши конверташи.

Нохч-ГIалгIайчене дукха ба йоазонхошта хетадаь дола конверташ, почтови карточкаш, маркаш гулъеш бола коллекционераш.

Март бутт хьахинначул тIехьагIа вай республике кхаьчад А. П. Чехов вaь 125 шу дизара хетаяь марка тIайоллаш дола почтови карточка. Карточка тIа А. П. Чехова сурт а лохехьа цун автограф а я. Из хьадаьр ва художник Л. Зайцев. Цу карточка тIарча марка композици хьахул памятни текст тIа а йолаш хьадийлла уллача книжкахи, ше драматург хиларах тарра, Чехова къахьегаш хиннача МХАТ-а занавесахи. Сурта юкъмоттиг дIалоац йоазонхочун Москве хиннача балха кабинете лаьттача канделябра (кIерамаш чудоагIадеча хIамо). «125 шу» яха юбилейни дата лаврови венока юкъе лаьца да.

А. П. Чехова хетаяь хьалхара марка арахийцай, цун 80 шу дузаш, 1940-ча шера. Цул тIехьагIа дIаихача шерашка филателисташа дукха почтови маркаш, конверташ, почтови карточкаш арадаьхад йоазонхочоа хетадаь, цун сурташ тIа а долаш.

П. МИНАЕВ.

Сийлахь-йоккхача
Коталон 40 шу дузаш

БИРСА ДЕНОШ

Юкъерча дегIара, дото беса дийрза гиччигаш, балха шонкаш йоахка кулгаш бIаргадайча ший тайпара безам тIабода цу ханна нийсденнача сага. Каст-каста дешархой болча вахе царна Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа шийна карагIдийннарех дувцаш хул из. ЧIоагIа сатем отт классе тIемах дагадоагIараш цо дувцача хана.

Малав из вай вувца саг? Из ва мехкдаьттеи гази йоахача «Старогрознефть» управлене промыслови оборудованена ремонт еча цеха слесарь-ремонтник Василий Миронович Серегин. Пенсе а ваха ший салаIа бокъо йоллаше сатем яхар фуд ца ховш тахан а тIехьа хьаьнала къахьегаш ва тIемеи къахьегамеи ветеран.

Дукха дика хIамаш да цо къахьегача управленена карагIдаьннараш. Духхьал дIадахача шера планал совгIа 100 эзар тонн «Iаьржа дошув» даьккхар цо. ХIаьта цу юкъе кIезига дакъа дац Василий Мироновича.

...Халача 1941 шера 9 класс яьккха кхувш воагIача кIаьнка Васяй дешар тIемо юкъагIдаьккхар. Цу хана Ставропольски краера цар дезал Грозне Старопромысловски районе баха хьабоагIа. Укхаза цу шерре а из деша отт ФЗО.

ФЗО толамца йисте а яьккха мехкдаьтта оператора говзал караерзайир Серегина, 1942 шера Старогрозненски мехкдаьттахой болча балха вера из. МоастагIа чIоагIа михьарваьнна Грозне мехкдаьттана тIагIерташ вар. Даймохк фашистех лорабе тIем тIа вода из Василий Мироновича тIом бу Къулбаседа Кавказ немецко-фашистски гIаьрахоех мукъайоаккхаш хиннача 317 стрелкови дивизена чуйоагIача 571 стрелкови полке.

Малгобек, СоагIапче, Долакоа моастагIчох мукъайоаккхаш дакъа лацарца дIаболабелар Серегина тIема никъ. Цул тIехьагIа цо дакъа лоац Ставропольски краера Ново-Александровск яха станица мукъайоаккхача. Василий Мироновича тIема дакъа моастагIчоа етташ дIахьалхашкахьа ухар хIара дийнахьа. 1943 шера Крымская яхача станице тIом беш эггара хьалха чов хилар майрача автоматчика. Цигга, из тIом бахьан долаш денали, майрали гойтарах «За боевые заслуги» яха медаль елар Серегина.

Човнах вийрзачул тIехьагIа сержант Серегин Украина столица Киев бахьан фашисташца тIом беш хул. Цига къонахчал гойтарах ЦIеча Седкъа орден лу цунна. Цхьа юкъ ялале «За боевые заслуги» яха шоллагIа медаль лу Василий Мироновича.

1944 шера 38 стрелкови дивизена чуйоагIача 29 йолча стрелкови полкаца взвода командира заместитель волаш тIом бу Серегина. Цо дакъа лоац Днестр яхача хи тIа тIом беча.

Эпсарий лоацца курсаш чакхъяьхачул тIехьагIа гварде эIамагIа вола лейтенант Серегин цIи хезача Ясcо-Кишиневски операце дакъа лоацаш хул.

1945 шера май бетта Прагана юххе дездир Серегина Коталон ди.

1946 шера ше хьалха къахьийгача коллективе юхавера Василий Миронович «Старогрознефть» мехкдаьттеи гази йоахача управлене коммунисташа шоай мугIаре дIаийцар из.

ТIема хана тийннача совгIаташта IотIакхийттад тахан къахьегама фронте даьхараш а. Царех я Къахьегама ЦIеча Байракха орден, «За доблестный труд» яха медаль, кхыдола совгIаташ.

Эггара лакхагIча разряда слесарь В. Серегин духхьал производственни гIулакхашта ший низ дIабенна Iаш. Из каст-каста го йиш я дешархоща вIашагIкхийтта. Цо дувц царна тIема халача шерех, болхло яхар мел сий долаш цIи я.

ЦIаккха а тIема кIуро сигале баьд ца ерзаяр да вайна дезар, йоах ветерана.

А. ТИЩЕНКО.

ЭШАШ ХIАМА ДА

(Вайнаьха музыкальни культура историецареи халкъа бытови традицешцареи)

Гармонега, оазий дукхалга, диллача нохчийн гIалгIайн иллей формаш кIезига яц. Вай дувцаш дола дош вайнаьха музыкальни фольклораца, нийсагIа аьлча, цун цхьайолча къаьстта ший тайпарча башхалонашца дувзаденна да. Этнографически материалий кIийлен тIа из дош тахкаро таро хулийт вайнаьха музыкальни культура дегIаахара проблемаш хьетае.

Халкъа музыкальни фольклоро таро хулийт вайнаьха музыкальни творчестве ловзарга оала илли, таьзета доаха илли, безамах дола илли, къахьегама илли, майрал хестаю илли санна йола ширача ханара формаш хинна хиларах теша. Цу иллей мелодеш я юхаоалаш хилча лоадама вариаци хулаш йоаца шоай тайпара йола интонацей формулаш. Лоаца мелоди юхаяха йиш я дешай текст кхоачаяллалца.

Дош этнографически тахкаро тешадир вай, вайнаьха иллеш гаьнарча, ханашкарча музыкальни произведеней группана чудоагIаш хиларах. Уж чекхдаьннад вайнаха лоалаха даха племенаш дийннача дегIаахара этапех.

Вайнаьха музыкальни творчества эггара къаьнагIча жанрех цаI я байнарий культаца дувзаденна дола, цхьабараш хьалха а белхаш, истий белхар. Венна саг дIаволлара жанра доакъоех цаI да цIогIарч а детташ хьалха белхар. Ишта белхаш хиннаб шоай саг веннилга лоалахарча юрта бахача наха дIахайтара. ЧIоагIа белха а белхаш ухаш хиннаб гаргара нахи лоалахойи саг веннарий коа. Хийра истий шорттига белхаш хиннаб. Къонахийи венначун сесаги белхаш хиннабац, из эхь долаш лоархIаш хиннад.

Теркам тIаозаш да иштта къахьегамеи халхареи иллеш а.

Оаха техкача материалех, вайнаьха къахьегама иллеех дIаяздаь да жа Iуйи мангалхойи иллеш. Царех хьалхара дараш семисложни да. Мангал хьокхача хана доаха илли йол беркате хилийтара а доахан дебийтара а царга гIо дайтара жинаш хьаста доахаш хиннад. Оаха даьча земех стихай строй а белхара оаз а цхьан тайпара я, вешта аьлча, вIаши нийса йоагIаш я. Из хьагойт, цхьан оагIорахьара, мангалхой иллей цIераши уж дахара порядоки юкъара хилара факто — «йиш» — оаз — мелоди. Вокх оагIорахьара, белхара оазаца оалаш дола илли байнарий культаца дувзаденна да. ХIаьта специалисташа лерхIачох, синош кхыча дунен тIа ахара идея лаьтта леладарал а, хьайбаш леладарал а, цунца бувзабеннача мангалал а къаьнагIа я.

Iилман литература тIа дувцача хетарашка диллача, мангалхой иллеши белхараши ритмикага а интонацега а диллача шоайла гарга да, хIаьта цу шиннех къаьнагIа велхар да, хIана аьлча, илли даккха Iомавалалехьа волавеннав саг велха.

Вай наьха халхара ашараш — «халхараш» саг ше цхьаь вувлаш а группаца деш а да. Амма, саго ше цхьаь а группаца а деш дола халхар дIадоладу илли а доаккхаш.

Нохчийн гIалгIайн халхара йиш — «халхар» кхаь мелодически гобахарах латт. Интонацега диллача вIаши гарга латт уж, цхьабакъда, гармонически сруктурага, тонага, форма чоалхане хиларга диллача кIезиг - дукха эргадувлаш да. Нохчийчен халхара йиш — «халхар» фразех латт, хIаьта царех хIараяр бокъонца кхоачашхинна, шиший строени, мелоди, гармонически структура йолаш я. Лакхе белгалъяьча илли даккхара порядкага диллача, хьалхара ши фраза цхьан стихах (стихотворенех) латт, хIаьта церна тIехьа йоагIача шин фраза юхаоал уж ши стих. Дешай текст хьахилара цу порядка влияни ю музыкальни текста, хIана аьлча, шоашца хила йоагIаш йола ши фраза а йолаш йола хIара ши стих локх бIарчча цаI санна е стихаша воздействи еш хиларагIа шин фраза цхьан хьаю цхьа музыкальни строфа.

Иллеш дукхагIча даькъе цхьаццане даьхад, цхьабакъда, тIехьаоалаш моттигаш а хиннай. Хетаргахьа, цхьа оаз е ши оаз йолаш хиннад вайнаьха историко-майрал хестаеш хинна иллеш. Цхьан оаза илли, ишта хиларо хьаю уж иллеш дахара бокъо а — «цхьаь цхьанне илли дахар». Дукха хьалха правила из цIи хьахиннай цхьа оаз йола илли хилар бахьан долаш. ТIаккха цул тIехьагIа из правила ше яьлар цхьа оаз йолча иллех ши оаз йола илли хулга юхадетта, къоастадир илле масса оаз хила еза.

Иштта лоархIаме да дукхача оазех дола дош а. Цу даькъе теркам тIабахийта мегаргболаш да мангалхой иллеш: «Мангал хьаккхара йиш», «Юкъ-юкъе цIогIа а тохаш белхар», «Хьалха а белхаш белхар».

Ара деча этнографически йоазоша таро хулийт вайнаьха музыкальни фольклора жанраш йовза. Уж тахкар, дIаязъяр, бахача наьха шеррача тIоанашта уж дIайовзийтар хIара специалиста декхар да. Из эшаш да халкъа, вай художественни самодеятельноста.

Ф. ЦОЛОЕВА,
Нохч - ГIалгIай АССР культура министра заместитель.

СПОРТ

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Город Волгограде чакхъяьлар кагирхошта юкъера кIалтохаргах латарах йола Еррийгроссийски яхьаш. Цига дакъа лоацаш хилар вай республикера вийтта борец а. 97 килограмм дозал дарашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар «Трудовые резервы» ДСО кхувшвоагIача Гатагажев Мухьмада. Цун одноклубникех шоллагIа моттигаш яьхараш ба А. Хажбиев, М. Алиев, Р. Масаев, А. Токаев. Цу тайпарча яхьашка духхьашха дакъа лоацаш хиннача «Урожай» ДСО бореца, Урус - Мартанерча С. Исаева кхоалагIа моттиг яьккхар. Дика лага ховш вола из зийра судьяша, цудухьа «Котало лакха ловш хиларах» яха приз а елар цунна.

ЮРТА БОАХАМА ОПЫТ

Кинопублицистаца къаьстта теркам тIабохийташ дола хIама да, кертторча лостамех цаI хьайбаш леладелга дегIадоаладар дола хIанз кхоачашъеш йола. Кхачан программа проблемаш. Хьайбай продуктивность лакхъяра тIаберзабаьча балха прогрессивни формаштеи методаштеи пропаганда еча фильмай тематика дешашта юкъе къаьстта моттиг лоац доакъар кийчделга дегIадоаладара, доахан кхабара хьакъехьара кердадараш юкъекхувлара, хьайбаш леладерий къахьегам вIаштIехьбаккхара даькъерча хьалха латтача методашта хетадаьча фильмаша.

Хьайбаш леладераш гIожа, моша, комбинированни доакъар кийчдара ерригача таронех хьаьнкъалагIа пайда ийбе Iомабара тIадерзадаь да уж фильмаш.

Доакъар хьайбашта дIадилла кийчдара технологе лешаех дийца ца Iеш, цу фильмаша дувц, Iай доахан леладара ветеринарно - санитарни бокъонех, къаьстта хьувкъам эсала болча шера доахан Iа даккха нийса кийчдара экономически эффективностах.

Хьайбаш леладарен доакъар кийчдарен технологех дувцаш фильмаш да:

«Горох кхеяра — программни технологи» — Свердловски киностуди.

Фильмо довзийт маьхе кхачани ялата-фуэи культура йола горох кхеяра дешаш: цу культурана гурахьа а бIаьсти а лаьтта мишта кийчде деза, дIа мишта е еза, оасарца, зе деча хIамаша, лазараша къовсам мишта лоаттабу, чу мишта эца еза.

«Доакъара гранулированни брикетированни яр» — Московски киностуди.

ХIанзарча хапарча оборудованеца доакъар вIашкатохара технологех.

«БIарччача шера цхьан тайпара доахан кхоабилга вIаштIехьдаккхар» — Куйбышевски студе арадаьккхача фильма дувц дулхаи шурийнеи леладу доахан зеленка юкъе йоацаш доакъара смесашца кхабар гIойленагIа хиларахи кердача тайпара доахан кхабара экономически эффектахи.

Ялатий культураш кхеярах дола фильмаш. Бобови, азоти белока проблемеи — «Центрнаучфильм» — Кхачан белок ца тоъара проблема къоастаеча бобови культураша лоаца моттиг.

ЛоархIаме гIулакх — «Ленинградфильм», — Вильямса цIерагIча Еррийгсоюзни Iилма-тохкама института балхах.

«Хиш дехкача лаьтташка доакъара культураш дIаер» — Нижне-Волжская студия кинохроники» — Херсонски областерча Белозерски района С. М. Кирова цIерагIча колхозе хиш дехкача лаьттапкара планал совгIа дола Iалаьмате дика доакъар чударахи колхозе пайда ийбеча баьча балхах мах телара системахи.

«Хьувкъам чуэцарахи чуийцачул тIехьагIа фуалъяьхача хьажкIашта обработка ярахи» — «Киевнаучфильм» — Украинерча «Днепр» яхача НПО гектара тIара 57 центнер йоалаш ялата юв хьажкIаш кхеярен дIае а доахана юае а хьажкIаш кийчъярен опытах.

«Цецвоаккхаш йола баьцовгIа — соя» — «Центрнаучфильм» — Соя универсальни таронехи халкъа боахама духь-духьарча доакъошка цунах шерра пайда ийбарахи.

«Гектара тIара — 30—35 центнер генараш» — Ростовски студе кинохроника.

Эггара лоархIамегIа йола даьтта доаккха культура я вай мехка генараш. Цо лу маьхе баьцовгIай даьттеи доакъара белоки. Чуэцаш юхеюсача хIамаех доахана доакъар хул.

Фильма дувц Краснодарски краерча Приморско-Ахтарски района «Кавказ» колхоза индустриальни технологи юкъейоалаяра опытах.

Хьайбаш леладарах да фильмаш: «Шура луча фух долча доахана племенной хьайбаш кхедара» — «Центрнаучфильм» — Iаьржа чо болча породах дола лакха продуктивность йола племенной хьайбаш леладерен цар фу тоадарен балхаш деча эггара бокхагIа болча боахамах «Заря коммунизма» яхача паччахьалкхен племзаводах.

«Складаши гIожа доакъари цIерах лорадар» — Ростовски-на-Дону кинохроника студи. ЦIи ца ялийтара де деза гIулакхаш цIенхаштта диза даргдоацаш хиларахи доакъар ше латтача лотадалара бахьанехи. «Боахамий юкъарча майдашка чуоттадаь интенсивно жа кхабар» — Ростовски студи.

Зимовниковски районерча «Дружба» совхоза кIийлен тIа Ростовски областе хьаяьча шера 100 эзар устагIа чукхаба лаьрхIача боахамий юкъерча жа кхоабача майдах.

«Кхачах юхеюсараш — хьайбаш леладара» — Казахфильм» Городашка бахача наьха кхачах юхеюсача хIамаех хьанхарч кхоабача пайда ийбарах: Iояр, лоаттаяр, сортировка яр. Доакъар хьакхарчашта дIадилла кийчдар, хьанхарч кхабар, санитари, гигиена.

Г. ПИЩАЛОВА,
«Чечингкинопроката» фильмашта реклама яра йола редактор.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Шоана, бераш!

25 марта денз 31 марта ихаччалца, бIаьстан каникулаш йолча деношка «Юность» яхача кинотеатро чакхйоаккх берий книжка КIирана хетаяь йола «Книжкай дунен тIа» яха кинофестиваль.

Программе:

25—27 марта — Мультфильмай сборник — 9 сахьат даьлча.

25 марта — Приключенеш-Iилмаш. «Мосфильм» — 10 сахьат даьлча.

25—31 марта — Юрта тIехьашка дракон. Чехословаки — 12 сахьат даьлча.

25—31 марта — «Iаьржача Iама рыцараш». «Азербайджанфильм» — 14 сахьат даьлча.

26 марта — Капитана Врунгела керда приключенеш. Горьке цIерагIа йола киностуди — 10 сахьат даьлча.

28 марта — «КхоалагIча планета къайленаш». «Союзмультфильм» — 9—10 сахьат даьлча.

29 марта — «Пана Тау тамашенаш». Чехословаки — 10 сахьат даьлча.

Дувла тхо долча!

Справкаш телефонаца: 3-34-23.

ЛОРАЛЕ ГАЗАХ!

ГРАЖДАНАШ!

IIоахлургйолаш хиларца дувзадена халаш, лаьтта IотоIаденнеи меттахьа хьайнен моттиг нийсъелча, газопровод хада тарлулга. Газопровод хаьдачул тIехьагIа газ лаьтта кIал гIолла подвалашкеи цIеной уйнашта кIали, коммуникационни колодцашка (водопроводни, теплофикационни, канализационни, кхыча) яха тарлу. Газ лотаяларах е экхарах хатараш ца хилийтар духьа чIоагIа фе хила а шоай подвалаши цIеной уйна кIалхенаши хадданза теркалъе а еза оаш.

Подвалашка Iочу ма дувлийталаш бераш!

Гучахьара цIи ма лелаелаш!

Подвалашка гIаьле ма увзалаш!

Газ чуйоацилга хайначул тIехьагIа мара коммуникационни колодцашка Iочу ма довлалаш!

Домоуправлене болхлошкара хьадеха шоай цIеной подвалашкеи подъездашкеи электрооборудовании электропроводкеи хадданза вIаштIехьа йий хьежилга, «Грозгоргаз» яхача управлене болхлой подвалашка Iочубаха йиш хургйолаш моттиг мукъа хилийта.

Шоашта газа хьадж кхийтача, цу сахьате хоам бе 0-4 телефон а техе, газагахьара кхерам хургбоаца гIулакх де: цIи ма лотае, гIаьле ма оза, сердал хьал ма сага, хIаьта нагахьа санна электросердал хьаллотаяьяле — дIа ма йоаелаш из, электрозвонокех пайда ма эцалаш. Аварийни машин дIакхаччалца лорае газа хьадж йоагIа помещени, тар ма лу цига фо чукхетийта хьажа.

Терко йолаши лоралуши хилалаш!

Кхерамзлен гIулакхаш дош ца хеташ ма диталаш!

«Грозгоргаз» ЭПУ

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Дийнача хIамай дунен тIа».
9.35 — «Бальзаминова саг йоалар». Художественни фильм.
9.55 — «гIара гIинбухера».
11.00 — «Московски классически балет» яхача Паччахьалкхен концертни ансамбла артистий выступлени.
11.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — Сийлахь - йоккхача Коталон 40 шу дизарга. Документальни фильмаш: «Борис Сафонов». «Подвиг дIахо йодаш хилар».
15.35 — «Эрсий метта къамаьл».
16.05 — «Кердадараш».
16.10 — «И. С. Бах. Виолончельни музыка» яхача фильма-концерта премьера.
16.55 — «Шахматни школа». Разряднийний класс.
17.25 — «Говзаме кулгаш».
17.55 — Миллионий ленински университет. «Сага син дуне». Личноста мукъа хаи гармоничноа дегI дахьаш хилари.
18.25 — «Къоаночун Ау гIалаташ». Мультфильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — М. Светлова стихаех даьха М. Таривердиева иллеш.
19.15 — «Дунен нагирхойн».
19.55 — «Театри хаи». «Москвера хьаьший.
21.00 — «Ха».
21.35 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Сокол». 3-гIа период.
22.10 — «Телевидене фондашкара». СССР халкъа артист Г. Отс.
23.10 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Камора Гамлет». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Юкъара биологи, 10-гIа класс. Фуй биотехнологи?
9.05, 13.00 — Испански мотт.
10.05 — ПТУ дешархошта. С. Есенина лирика.
10.35, 11.40 — Зоологи. 7-гIа класс. Шура юа дийнаташ.
11.00 — «Чархи лаьттеи». Iилма-довзийтара фильм.
11.10 — «Дезали школен». Телевизионни фильм.
12.10 — С. Я. Маршан. Вахареи кхолламеи оагIонаш.
13.30 — «Котваьннар». Субтитраш дола художественни фильм.
15.05 — «Кердадараш».
16.35 — «Дийна мел волчул дийнагIа». Документальни фильм.
16.45 — Парте экономически политика болх беш я (нохчий меттала).
17.00 — Киножурнал.
17.10 — «Шоана, дай ноаной!» (нохчий меттала).
17.40 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.00 — «ХIаранега хьежна».
18.20 — Фильм.
18.25 — «Iалама доттагIий клуб».
18.55 — «Халкъа тIахьожама экран».
19.20 — Ведено районерча Орджоникидзе цIерагIа колхоза къахьегамхошта хетадаь концерт.
19.50 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Факел». 2-гIа тайм.
20.45 — «Ала-Тоо басараш» яхача телевизионни документальни фильма премьера (г. Фрунзе).
21.00 — «Ха».
21.35 — «Юхе мел дисача вахара». Иъ сери йола телевизионни художественни фильм. 3-гIа сери.
22.40 — «Кердадараш».

22 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — «Мишта я из — Анна Ивановна?». Телевизионни документальни фильм.
9.05 — «Ши парен цхьоали». Телевизионни художественни фильм, О'Генре новелех.
10.15 — «Сакъердаме старташ».
11.00 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — «Са Черсий-Балкхаройче». Телевизионни документальни фильм.
15.15 — «Кабардинка» яхача Паччахьалкхен халхара ансамбла концерт. Черсий-Балкхарой АССР.
16.00 — «Кердадараш».
16.05 — Фаьлг болча хьошалгIа. «Принцесса на горошине».
18.00 — «ХIанзара дунен болхлой боламн».
18.30 — «Сакъердаме ноткаш».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iилмеи вахари».
19.35 — ЗIамига концерт. Сийлахь - йоккхача Коталон 40 шу дизарга. «Коталон стратеги» яхача дукха серех йолча телевизионни документальни фильма премьера. 2-гIа фильм — «Бирса ахка».
21.00 — «Ха».
21.35 — СССР халкъа артист Л. Утесов ваь 90 шу дизарга.
23.00 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Старт ю массанеша». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Истори. 4-гIа класс. Сийлахь - боккхача Даймехка тIем тIара къона турпалаш.
9.05, 12.40 — Английски мотт. Хьеха 2-гIа шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Юкъара биологи. Хьайбай селекци.
10.35, 11.40 — Географи. 5-гIа класс. Хаоттами из хувцабалара бахьанаши.
11.05 — Мустай Карима поэзи.
12.00 — Истори. 6-гIа класс. Томас Мюнцер.
13.10 — А. Н. Толстой. «Эрсий оамал». 6-гIа класс.
13.40 — С. С. Прокофьев.
14.25 — Ж. Верн. Вахареи кхолламеи оагIонаш.
15.10 — «Кердадараш».
16.05 — «Париж. Ленина проспект». Телевизионни фильм.
17.05 — «Заманхо» (гIалгIай меттала).
17.35 — Хьувкъам-85. «БIаьстий дIадувча фуна — лакха дикал».
17.50 — «Дош дувцаш ва». Документальни фильм.
18.00 — «Телезу» (нохчий меттала).
18.15 — «Рак ца хилийта хьожаргда вай» яха фильм.
18.20 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.40 — Экономика керттера декхар. «Кхояьча ресурсех».
19.10 — Ритмически гимнастика.
19.40 — «Бросок на Север». Телевизионни документальни фильм.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Рекс-пожарник».
20.20 — Спидвеях йола дунен чемпионат. Голландера передача.
20.45 — «Лисаковск». Телевизионни документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Юхе мел дисача вахара». Иъ сери йола телевизионни художественни фильм. 4-гIа сери.
22.40 — «Кердадараш».

РАДИО

21 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
8.23 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (гIалгIай меттала).
8.35 — Реклама (эрсий меттала).
8.40 — «Общественни порядок лораеш» (эрсий меттала).
11.15 — «Коммунистех дола дувцараш» (нохчий меттала).
11.30 — «Микрофонаца Грозне гIолла» (эрсий меттала).
11.45 — Музыка (нохчий меттала).
15.15 — Музыка (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — «Патриот» (нохчий меттала).
17.31 — «Шоана, производстве хьалхле лелаераш». Концерт (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «Коллективни подряда эффект». Корреспонденци (гIалгIай меттала).
18.40 — «Халкъа тIахьожам болх беш ба» (нохчий меттала).

УКВ

17.00 — «Комсомоло тIахьийха», Документальни радиоповесть.
17.44 — «Ах бийса ялча даьнна герз» яха М.-С. Плиева дувцар.
18.04 — Лирически ашараш.
18.20 — Вальс-концерт.

22 МАРТ

6.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
6.45 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
6.50 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
6.55 — Хоамаш. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
8.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
8.23 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.30 — Передачай программа (эрсий меттала).
8.33 — Передачай программа (нохчий меттала).
8.36 — Шахбулатова Iадната ашараш (нохчий меттала).
11.15 — Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
11.35 — Музыка (гIалгIай меттала).
11.45 — «Баьцадараш леладечар бIаьстан гIулакхаш» (гIалгIай меттала).
15.15 — П. Волков. «ТIема дневника тIара мугIараш» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.16 — Школеи вахари. Реформа болх беш я (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
18.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — «БIаьстан балхашта кийча да» (эрсий меттала).
18.40 — «Керда обрядаш — вахаре» (эрсий меттала).

УКВ

17.00 — Вокальни искусства мастераш. Музыкальни передача.
17.32 — Магомедова С. дIалоха ашараш.
18.12 — Нохч-ГIалгIай музыка.

Хенах

Тахан республике гIоллен Грозненi морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, малхбоалехьара секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилен фегара температура республике 5 — 10, Грозне 6 — 8 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, цхьайолча моттигашка дохк а доалаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьенхаш хилен фегара температура буьйсана 0 — 5, дийнахьа 4—9 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахамв — 2-47-84; культура — 2-64-75; письмой — 2-85-64; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 2-85-64; корректорская — 2-89-88.

СФ05105. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92, Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1361.